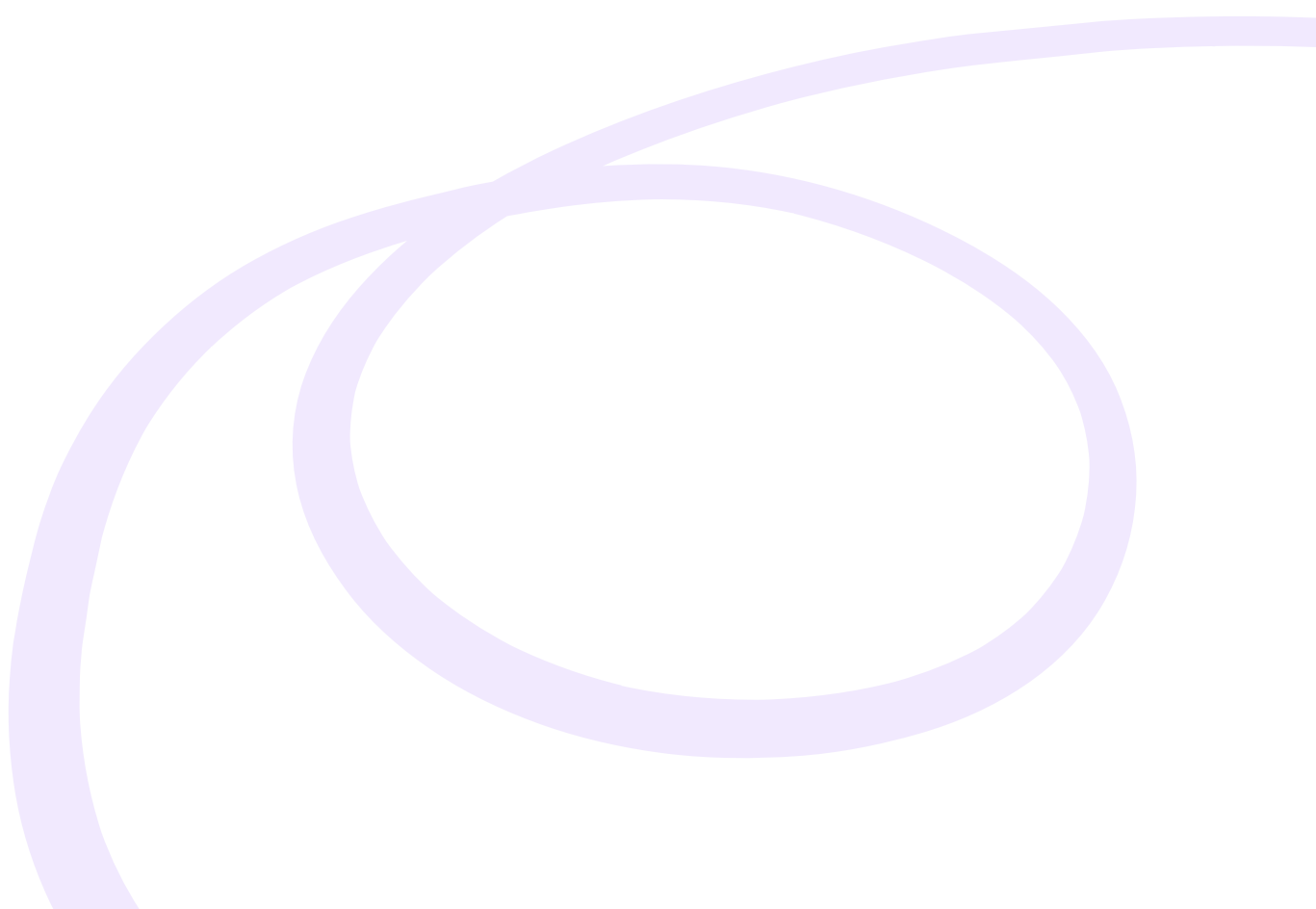

НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ:

МОЖЛИВОСТІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

інформаційно-довідкове видання

ЧАСТИНА 5. ПОРАДИ ВІД ПРЕДСТАВНИКІВ СФЕРИ СТУДЕНТАМ І МАЙБУТНІМ ПРОФЕСІОНАЛАМ

Зміст

Передмова	4
1. Поради щодо успішного старту та розвитку кар'єри у сфері інтелектуальної власності	5
1.1. Орлюк Олена	6
1.2. Падучак Богдан	8
1.3. Білоцький Владислав	10
1.4. Майданик Любов	13
1.5. Паренчук Ігор	16
1.6. Потоцький Микола	18
2. Поради щодо професійної спеціалізації у сфері інтелектуальної власності	19
2.1. Дорошенко Олександр	21
2.2. Гнатюк Наталія	26
2.3. Каплуненко Дар'я	28
2.4. Кашенцева Оксана	31
2.5. Попов Максим	33
2.5. Чернобай Олег	36

3. Поради щодо здобуття практичного досвіду та розвитку бізнес-компетентностей у галузі інтелектуальної власності	39
3.1. Барбашин Сергій	40
3.2. Губський Андрій	44
3.3. Пряміцин Вячеслав	47
4. Поради щодо використання можливостей TISC для підтримки інноваторів і популяризації інтелектуальної власності	50
4.1. Захаров Дмитро	51
4.2. Литвиненко Євгенія	53
4.3. Максюта Наталія	55
4.4. Федорусь Любов	58
4.5. Філінович Валерія	60
5. Поради щодо кар'єрних можливостей на міжнародному рівні і сучасних трендів у сфері інтелектуальної власності	62
5.1. Бичковська Марія	63
5.2. Кириленко Анастасія	65
5.3. Ортинська Марія	67
Післямова	69
Інформація про видання	70

Передмова

Сьогодні молодь стикається з викликами вибору професійних напрямків, які змінюються у зв'язку з стрімким розвитком науки, технологій, економіки тощо. У цьому контексті зростає значущість знань, пов'язаних із захистом результатів інтелектуальної діяльності, що зумовлює підвищений інтерес до сфери інтелектуальної власності як до важливого чинника професійної самореалізації.

Фахівці в галузі інтелектуальної власності дедалі більше затребувані у найрізноманітніших секторах, що формує унікальний міждисциплінарний простір для професійної діяльності. Інтелектуальна власність відіграє ключову роль у розвитку інновацій, сприяє комерціалізації наукових і творчих ідей, а також забезпечує конкурентоспроможність як окремих фахівців, так і цілих організацій на національному та міжнародному рівнях.

Це видання містить добірку інтерв'ю з провідними представниками державного сектору, бізнес-спільноти, мереж TISC, а також з іншими фахівцями у сфері інтелектуальної власності, які мають вагомий професійний досвід як на національному, так і на міжнародному рівнях. Респонденти висвітлюючи кар'єрні траєкторії, розкривають особливості професійної діяльності у різних секторах та демонструють широкі можливості, які відкриває сфера інтелектуальної власності для молодих спеціалістів.

Сподіваємося, що це видання стане надійним джерелом натхнення та корисних рекомендацій для студентів і молодих фахівців, які стоять на шляху вибору професійного напрямку і прагнуть побудувати свою траєкторію професійного розвитку у сфері інтелектуальної власності.

**1. ПОРАДИ ЩОДО УСПІШНОГО СТАРТУ ТА
РОЗВИТКУ КАР'ЄРИ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ**

Олена Орлюк

доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України

директор Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій, професор кафедри інтелектуальної власності та інформаційного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

– Які ключові напрями в сфері інтелектуальної власності наразі є найбільш актуальними та характеризуються дефіцитом кваліфікованих фахівців?

Сьогодні сфера інтелектуальної власності розвивається надзвичайно динамічно, і це формує зростаючий попит на фахівців із міждисциплінарними знаннями. Насамперед варто виділити цифрові технології та авторське право. Виклики, пов'язані зі штучним інтелектом, генеративними моделями, NFT, блокчейном і економікою, потребують нових підходів до правової охорони, ліцензування тощо. Тут особливо відчутний дефіцит юристів, які розуміють не лише правові механізми, а й технічні принципи в цих галузях.

Другим стратегічним напрямом є біотехнології, фармацевтика, агросектор і медицина. Інновації в цих сферах безпосередньо впливають на суспільство і конкурентоспроможність держави. Вони потребують правової охорони інтелектуальної власності, належної оцінки патентоспроможності та правового врегулювання питань доступу до нових розробок. Кваліфікованих патентних повірених із глибоким науковим бекграундом тут поки що замало, тоді як запит зростає щодня.

Окремо слід зазначити оборонні та подвійні технології, актуальність яких суттєво зросла в умовах війни. Українські розробки у сфері безпілотних систем, засобів зв'язку, кіберзахисту й програмного забезпечення потребують комплексного підходу до правової охорони та управління портфелем інтелектуальної власності.

У цій площині інтелектуальна власність перестає бути лише економічним активом і набуває стратегічного значення як інструмент зміцнення обороноздатності та національної безпеки.

Також, дедалі більшого значення набуває напрям управління інтелектуальною власністю як нематеріальними активами бізнесу. Більшість вартості сучасних компаній складають саме нематеріальні ресурси, але бракує спеціалістів, здатних будувати стратегії їх комерціалізації, впроваджувати ефективні моделі трансферу технологій та забезпечувати захист на міжнародному рівні.

– Які поради Ви могли б дати молодим спеціалістам, які прагнуть досягти високого професійного рівня в галузі інтелектуальної власності?

Молодим спеціалістам я завжди раджу починати з формування міцної бази знань. Інтелектуальна власність – це складна та багатовимірна сфера, що поєднує право, економіку, технології та управління. Без системного розуміння фундаментальних принципів неможливо стати фахівцем високого рівня.

Друга важлива порада – не обмежуватися лише правовою площиною. Сучасний ринок вимагає юристів, які розуміють технологічні процеси, економіку інновацій, бізнес-моделі комерціалізації. Саме міждисциплінарність сьогодні відкриває найбільші перспективи. Не менш значущим є практичний досвід. Я закликаю студентів і молодих фахівців активно долучатися до стажувань, брати участь у проєктах, конкурсах, дослідницькій діяльності. Практика допомагає не лише закріпити знання, а й розвиває навички комунікації, роботи в команді та стратегічного мислення.

Ще одна порада – мислити глобально. Інтелектуальна власність за своєю природою виходить за межі національних кордонів. Варто стежити за діяльністю Всесвітньої організації інтелектуальної власності, Європейського відомства з інтелектуальної власності та практикою провідних юрисдикцій. Це формує здатність конкурувати на світовому рівні.

У цій сфері знання швидко застарівають, тому безперервне навчання, участь у тренінгах, семінарах, обмін досвідом з колегами є запорукою професійного успіху. Той, хто готовий навчатися протягом життя і адаптуватися до нових викликів, завжди буде затребуваним спеціалістом.

– Які ключові особистісні якості та професійні здібності Ви вважаєте пріоритетними для кандидатів, які прагнуть приєднатися до Вашої команди?

Для мене пріоритетними завжди були й залишаються відповідальність і доброчесність. У сфері інтелектуальної власності будь-яке рішення здатне мати стратегічні наслідки – як для конкретного бізнесу, так і для країни загалом. Саме тому я високо ціную чесність, принциповість і готовність брати на себе відповідальність за результат. Не менш важливим є аналітичне мислення та здатність діяти в умовах невизначеності. У нашій діяльності часто не існує готових алгоритмів, і саме вміння шукати нестандартні рішення визначає професіонала.

Окремо хочу підкреслити значення стратегічного бачення та орієнтації на результат. Ми будуємо команду, яка здатна мислити не лише категоріями сьогоднішніх викликів, а й формувати довгострокові підходи до розвитку інтелектуальної екосистеми України. Це означає, що нам потрібні люди, які поєднують професійні знання з широким світоглядом, готовністю до безперервного навчання та вмінням працювати в команді. Лише так ми зможемо закласти міцний фундамент для конкурентоспроможної та інноваційної держави.

Богдан Падучак

кандидат юридичних наук

Перший заступник директора Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій, голова Комісії «Україна»

– Які ключові напрями в сфері інтелектуальної власності наразі є найбільш актуальними та характеризуються дефіцитом кваліфікованих фахівців?

Сучасний ринок праці потребує фахівців, здатних працювати на стику права та цифрових технологій. Стрімкий розвиток інформаційного суспільства, зростання значення інтелектуальної власності та нові формати творчої діяльності висувають нові вимоги до професійної підготовки. У відповідь на ці виклики необхідно формувати компетентності, що поєднують глибокі правові знання з умінням адаптувати їх до реалій цифрової епохи.

Великий дефіцит кадрів є також у сфері управління правами та їх комерціалізації. Українські компанії та стартапи все частіше створюють інноваційні продукти, але не завжди мають достатньо знань і навичок, щоб захистити свої розробки та перетворити їх на економічну перевагу. Саме тут потрібні практики, які здатні поєднувати юридичне мислення з бізнес-логікою.

Окремо варто згадати і сферу трансферу технологій. Університети та наукові установи накопичують чимало цікавих ідей та винаходів, але для того щоб вони доходили до ринку, потрібні спеціалісти, які розуміють як інструменти інтелектуальної власності, так і механізми взаємодії з бізнесом, інвесторами та міжнародними партнерами. Це складна робота на стику права, науки та економіки, і саме таких фахівців сьогодні бракує найбільше.

– Які поради Ви могли б дати молодим спеціалістам, які прагнуть досягти високого професійного рівня в галузі інтелектуальної власності?

Я б порадив почати з розуміння практичної цінності інтелектуальної власності. Це не абстрактна юридична категорія, а реальний інструмент, що впливає на економіку, розвиток бізнесу, стартапів і креативних індустрій. Тільки усвідомивши цей практичний вимір, можна стати справжнім фахівцем.

Друга порада – вчитися працювати в команді та міждисциплінарному середовищі. У сфері інтелектуальної власності немає завдань «у вакуумі», завжди доводиться взаємодіяти з винахідниками, підприємцями, науковцями, дизайнерами. Уміння чути інших і говорити однією мовою з представниками різних сфер робить спеціаліста по-справжньому цінним.

Також, важливо знайти власний напрям. Хтось відкриє для себе патентне право, хтось – авторське, хтось реалізує себе в технологічному трансфері чи управлінні інноваційними проектами. Головне – обрати сферу, яка надихає, і розвиватися в ній послідовно та системно, постійно підвищуючи свій рівень.

– Які ключові особистісні якості та професійні здібності Ви вважаєте пріоритетними для кандидатів, які прагнуть приєднатися до Вашої команди?

Проактивність і ініціатива є одними з найцінніших рис у нашій роботі. Ми цінуємо людей, які не чекають вказівок, а готові брати на себе відповідальність і шукати, як зробити краще – особливо в контексті реформ і постійних змін. Важливо також орієнтуватися на міжнародний рівень: знати не лише національні норми, а й розуміти, як працюють міжнародні організації. У складних питаннях саме такого досвіду часто бракує.

Не менш значущими є аналітичність і здатність бачити систему в цілому, адже важливо усвідомлювати, як зміна одного елементу впливає на експертизу, подачу заявок чи подальший захист прав. Для нас принциповими є високі стандарти якості й точності, бо в експертизі чи підготовці документів не може бути місця неточностям.

І, звичайно, велике значення має гнучкість і адаптивність. Технології та міжнародні вимоги постійно змінюються, тому здатність швидко вчитися, змінювати підходи й працювати в умовах невизначеності стає величезною перевагою.

Владислав Білоцький

заступник директора Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій, голова Апеляційної палати

– Які ключові напрями в сфері інтелектуальної власності наразі є найбільш актуальними та характеризуються дефіцитом кваліфікованих фахівців?

Якщо говорити чесно, сьогодні ринок інтелектуальної власності – це не просто про закони та патенти. Це вже гібрид юриспруденції, технологій і стратегічного менеджменту. Найгостріший дефіцит ми відчуваємо в трьох напрямках.

По-перше, цифровий захист прав. Інтернет – це нескінченний потік контенту, який щосекунди копіюють, поширюють і змінюють. Соцмережі, відео- та музичні платформи, стрімінгові сервіси – все це створює нові виклики, і юристу вже недостатньо просто знати закон. Потрібно розуміти, як працюють алгоритми, як відслідковуються порушення, які інструменти дає AI для автоматизації пошуку і збору доказів.

По-друге, високотехнологічні галузі. Штучний інтелект, біотехнології, робототехніка – це вже не майбутнє, а реальність, яка змінює бізнес-моделі. Тут потрібні фахівці, які одночасно розуміють технічний зміст розробки і можуть побудувати юридичну стратегію її захисту. Такі люди зараз на вагу золота.

І по-третє – діджиталізація процедур інтелектуальної власності. Ми йдемо до того, що класична паперова подача заявок чи розгляд справ у суді – це вже вчорашній день. Потрібні фахівці, які вміють працювати з великими базами даних, впроваджувати автоматичні системи, аналізувати тренди на рівні цифр, а не інтуїції.

– Які поради Ви могли б дати молодим спеціалістам, які прагнуть досягти високого професійного рівня в галузі інтелектуальної власності?

Моя головна порада – ніколи не замикайтесь лише в юриспруденції. Світ інтелектуальної власності – це перетин щонайменше трьох площин: права, технологій і бізнесу. Якщо ви розумієте, як працює ІТ, як мислить маркетолог і чому інвестор оцінює ризики саме так, – ви стаєте не просто юристом, а стратегом.

По-друге – починайте з практики з перших кроків. Не чекайте ідеальної нагоди чи «зручного моменту». Беріть маленькі кейси, волонтерські проекти, стажування – все, що дає досвід роботи з реальними проблемами і живими клієнтами. У цій сфері теорія без практики швидко вивірюється.

По-третє – будуйте мережу контактів. ІР-світ маленький, і репутація тут розходиться швидше, ніж новини в Telegram. Знайомтесь з колегами, експертами, представниками суміжних сфер. Дуже часто рішення складної задачі приходить не з книжки, а з п'яти хвилинної розмови з потрібною людиною.

І останнє – постійно вчитись. Технології і ринки змінюються так швидко, що навіть за рік можна опинитися «поза грою», якщо зупинитися. Читайте, відвідуйте профільні події, стежте за міжнародними трендами – це ваша страховка від професійного вигорання і застою.

– Які ключові особистісні якості та професійні здібності Ви вважаєте пріоритетними для кандидатів, які прагнуть приєднатися до Вашої команди?

У моїй команді важлива аналітична глибина. Не просто знати закон, а вміти бачити картину ширше: як це вплине на бізнес, які технології за цим стоять, які ризики можуть виникнути завтра.

По-друге – гнучкість мислення. Світ інтелектуальної власності надто динамічний, щоб працювати за одним шаблоном. Сьогодні ви розбираєтесь у порушенні авторського права на TikTok, завтра – консультуєте про патентування біотехнології, післязавтра – ведете переговори з міжнародними партнерами.

По-третє – орієнтація на результат. Ми тут не для галочки і не для красивих звітів. Ми вимірюємо успіх виграними справами, зупиненими порушеннями та користю для держави.

І нарешті – командна взаємодія. У мене немає місця для «одинаків-геніїв», які не вміють працювати разом. ІР-захист – це командна гра, де всі члени команди працюють як одне ціле.

Любов Майданик

кандидат юридичних наук, доцент

заступник директора Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій, голова Апеляційної комісії, член ALAI

– Які ключові напрями в сфері інтелектуальної власності наразі є найбільш актуальними та характеризуються дефіцитом кваліфікованих фахівців?

Останні роки ми спостерігаємо значну трансформацію сфери інтелектуальної власності – як в Україні, так і в усьому світі. Одним із найактуальніших напрямів сьогодні є захист прав інтелектуальної власності у цифровому середовищі. Зростає кількість порушень авторських прав в інтернеті, поширення нелегального контенту, а також виклики, пов'язані з монетизацією контенту на платформах як-от YouTube, Instagram чи TikTok. У цій сфері критично не вистачає фахівців, які володіють не лише правничими знаннями, а й технічним розумінням принципів роботи цифрових платформ, алгоритмів, SEO (Search Engine Optimization) тощо.

Окремої уваги потребує правова кваліфікація об'єктів, створених із використанням штучного інтелекту. Питання авторства, захисту результатів генеративного штучним інтелектом, відкритого коду – це сфера, де наразі немає усталеної судової практики, а правове регулювання лише формується. Таких фахівців вкрай мало, попит зростає щодня.

Ще один критично важливий напрямок, який набув особливої ваги у зв'язку з війною – це інтелектуальна власність у сфері оборонних технологій. Українські підприємства, розробники та інженери створюють інноваційні рішення для Збройних сил України: безпілотники, засоби радіоелектронної боротьби, програмне забезпечення для розвідки та управління військами. Усі ці продукти мають потребу в правовій охороні, патентуванні, укладанні ліцензійних угод, забезпеченні захисту прав як на національному, так і міжнародному рівні. Водночас саме в цій сфері спостерігається брак фахівців, які розуміють специфіку оборонного сектора і можуть поєднати правові знання з технічним розумінням процесів. Розвиток правового супроводу у сфері воєнних інновацій – це не лише економічне питання, а й елемент стратегії національної безпеки.

Також ми бачимо потребу у висококваліфікованих експертах у сферах біотехнологій, фармацевтики, агротехнологій та машинобудування. Тут потрібна глибока експертиза на стику науки, техніки й права. Сучасний ринок інтелектуальної власності вже не терпить вузькопрофільного підходу – сьогодні успішний спеціаліст має бути гнучким, відкритим до нових знань і викликів.

– Які поради Ви могли б дати молодим спеціалістам, які прагнуть досягти високого професійного рівня в галузі інтелектуальної власності?

Перш за все, не варто сприймати інтелектуальну власність як суто академічну правничу дисципліну. Це жива, досить динамічна сфера, яка тісно пов'язана з інноваціями, підприємництвом і глобальними викликами. Тому молодим фахівцям я б радила будувати свій розвиток на трьох основах: постійне навчання, практика й нетворкінг.

Постійне навчання передбачає глибоке розуміння не лише національного законодавства, а й міжнародних стандартів, практики Європейського Союзу, WIPO, практики Європейського суду з прав людини. Вивчення справ Суду Справедливості ЄС (прим. Court of Justice of the EU) – це джерело живих кейсів, які дозволяють розуміти, як право працює в реальних умовах. Також важливо читати аналітику, публікації в профільних журналах, моніторити зміни в цифровій сфері, адже технології розвиваються швидше, ніж законодавство.

Практика – це справжня школа професійного росту. Не бійтеся йти на стажування, волонтерити в організаціях, працювати над невеликими кейсами – кожна така можливість формує ваш досвід. Участь у мут-кортах, написання експертних колонок, наукова діяльність – це все посилює ваш профіль для майбутнього роботодавця.

Нетворкінг – надзвичайно потужний інструмент. Беріть участь у заходах, семінарах, конференціях. Знайомтесь із фахівцями з різних сфер: юристами, патентними повіреними, діячами культури, митцями, розробниками. Це дає не тільки натхнення, а й реальні професійні можливості.

– Які ключові особистісні якості та професійні здібності Ви вважаєте пріоритетними для кандидатів, які прагнуть приєднатися до Вашої команди?

У нашій команді ми, перш за все, цінуємо ініціативність і здатність працювати в умовах невизначеності. Інтелектуальна власність – це сфера, де не завжди є готові відповіді, тому важливо мати критичне мислення, вміння аналізувати ситуацію, приймати обґрунтовані рішення у нових для себе обставинах.

Мені важливо бачити у кандидаті допитливість – щиру зацікавленість у темі, прагнення розібратись, поставити запитання, запропонувати нестандартне рішення. Людина, яка не боїться вийти за межі формального підходу й готова не просто виконувати інструкції, а створювати зміни – це безцінно.

З професійних навичок я можу виділити високий рівень правничої грамотності, здатність працювати з нормативною базою, аналізувати міжнародні нормативно-правові акти, зокрема законодавство ЄС, судову практику, готувати якісні юридичні документи. Але крім суто правничих компетентностей, звертаю увагу на володіння іноземною (англійською) мовою, базове розуміння IT-технологій, знання про цифрові платформи, розуміння бізнес-процесів. І, безумовно, відповідальність, порядність і вміння працювати в команді.

Людина, яка готова розвиватися і розвивати інших – саме така потрібна в сучасному світі інтелектуальної власності.

Ігор Паренчук

заступник директора Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій, голова Атестаційної комісії

– Чому освітня підготовка у сфері інтелектуальної власності є фундаментальною для управління стартапами й інноваційними бізнес-проектами?

У сучасній економіці цінність технологічної компанії вимірюється передусім якістю та захищеністю її нематеріальних активів. Саме тому освіченість команди у питаннях інтелектуальної власності перетворюється на стратегічний інструмент управління, який забезпечує юридичну чистоту продукту, зменшує регуляторні ризики та пришвидшує доступ до фінансування. Коли підприємець з прототипної стадії застосовує freedom-to-operate-аналіз, вибудовує ефективну стратегію інтелектуальної власності – він створює каркас бізнес-моделі, що дозволяє швидко масштабуватися на глобальні ринки, захищати інновацію від копіювання й формувати стійку переговорну позицію перед інвесторами та стратегічними партнерами.

– Як на практиці підготовка кваліфікованих фахівців з інтелектуальної власності впливає на зменшення порушень прав і підвищення економічної ефективності підприємств?

Підготовка кваліфікованих фахівців з інтелектуальної власності формує в компанії ефективну систему управління ризиками та правами на об'єкти інтелектуальної власності. Це забезпечує можливість своєчасно виявляти потенційні порушення, зменшувати юридичну невизначеність та попереджати конфлікти з третіми особами. Фахівець з інтелектуальної власності здатен на ранніх етапах розробки ініціювати правову охорону результатів, оцінювати патентну чистоту рішень і контролювати дотримання умов договорів.

Такий підхід мінімізує витрати на судові спори, підвищує договірну дисципліну в роботі з партнерами, пришвидшує проходження процедур due diligence та створює передумови для стабільного інвестиційного зростання. У результаті підприємство не лише знижує ризик порушень, а й підвищує свою економічну ефективність через раціональне управління нематеріальними активами.

– Які механізми монетизації розробок розкриває бізнесу глибоке розуміння інституційних і договірних аспектів інтелектуальної власності?

Бізнес, який володіє необхідною юридичною компетенцією, може формувати систему монетизації через укладення ліцензійних договорів, договорів про передання (відчуження) майнових прав інтелектуальної власності, договорів комерційної концесії, та інших видів правочинів, передбачених законодавством.

Належним чином оформлені права на об'єкти можуть бути інтегровані до структури корпоративних правовідносин як внески до статутного капіталу, або використовуватися в якості предмета застави, за умови дотримання вимог до обігу таких прав. Угоди, пов'язані з трансфером технологій, потребують не лише договірної формалізації, а й стратегічного підходу до вибору режиму правової охорони та узгодження територіальних обсягів дії прав.

Усі ці механізми передбачають високий рівень правової визначеності, що критично важливо для зниження транзакційних витрат, проходження процедур правової експертизи (due diligence) та забезпечення правової стабільності у процесі інвестування, реорганізації або міжнародного партнерства.

– Яких довгострокових стратегічних переваг може досягти компанія, запровадивши систематичне навчання персоналу з питань захисту і комерціалізації інтелектуальної власності?

Формалізація системного підходу до підвищення обізнаності персоналу у сфері інтелектуальної власності безпосередньо впливає на інституційну зрілість компанії та її здатність ефективно управляти нематеріальними активами. Йдеться про створення внутрішньої компетенції, яка інтегрується у виробничі, інженерні, маркетингові та управлінські процеси на всіх рівнях.

Перш за все, працівники, які володіють базовими знаннями щодо правового режиму об'єктів інтелектуальної власності, процедур охорони, комерціалізації, а також обмежень, пов'язаних із використанням охоронюваних результатів, здатні своєчасно ідентифікувати об'єкти, що підлягають правовій охороні, та ініціювати відповідні дії. Це підвищує внутрішню дисципліну у сфері охорони інтелектуальної власності, зменшує ризик втрати прав та правопорушень, пов'язаних із неналежним використанням сторонніх розробок.

Крім того, системна просвіта у сфері інтелектуальної власності дозволяє гармонізувати комунікацію між різними функціональними підрозділами, спрощуючи реалізацію інноваційних рішень – від моменту їх створення до комерційного використання. Це формує передумови для побудови ефективної політики управління інтелектуальною власністю, у якій питання охорони, обліку, комерціалізації та правового супроводу не розглядаються ізольовано, а становлять єдину цілісну систему.

Микола Потоцький

доктор юридичних наук

заступник директора Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій

– Які ключові напрями в сфері інтелектуальної власності наразі є найбільш актуальними та характеризуються дефіцитом кваліфікованих фахівців?

IP-сфера унікальна тим, що опосередковує креативну діяльність людини, а на сьогодні й обчислювальних систем, а також покликана створити сприятливу екосистему для новаторів та комерціалізації їх креативів. Якщо фокусуватись на такій складовій IP-сфери, як право промислової власності, то найбільш актуальними наразі є напрями винахідництва в секторі безпеки та оборони і технології штучного інтелекту. Такі маркери аналізу сфери, як напрями технологій, за якими подаються заявки на винаходи, свідчать, що лідерство буде за електротехнікою, приладами (оптика, медична техніка тощо), хімією та машинобудуванням. Що ж до попиту на фахівців, то наша сфера часто потребує «мультиінструменталістів», тобто фахівців, які володіють юридичними та технічними компетентностями, а також знаннями у сфері інтелектуальної власності.

– Які ключові особистісні якості та професійні здібності Ви вважаєте пріоритетними для кандидатів, які прагнуть приєднатися до Вашої команди?

Одним з ключових напрямків діяльності УКРНОІВІ, яким я опікуюсь, є розвиток сфери промислової власності через підготовку пропозицій щодо удосконалення механізмів правового регулювання. Це правова робота, яка вимагає від кандидата знань як загальних національних та міжнародних правових актів, як-то Конституція України, кодифіковані акти, міжнародні договори, так і спеціальних актів в IP-сфері та сфері нормопроєктування. Ці знання мають підкріплюватись глибоким знанням практики застосування цього законодавства, наприклад підходи УКРНОІВІ та його Апеляційної палати до застосування актів, розуміння аспектів діяльності судових та правоохоронних органів, а також галузевої специфіки та потреб бізнесу. Якщо ж говорити про особисті якості, то це звісно аналітичне мислення, відповідальність, уважність до деталей, вміння працювати в команді, комунікабельність, а також, що важливо, вміння працювати у надзвичайно стислі строки.

– Які поради Ви могли б дати молодим спеціалістам, які прагнуть досягти високого професійного рівня в галузі інтелектуальної власності?

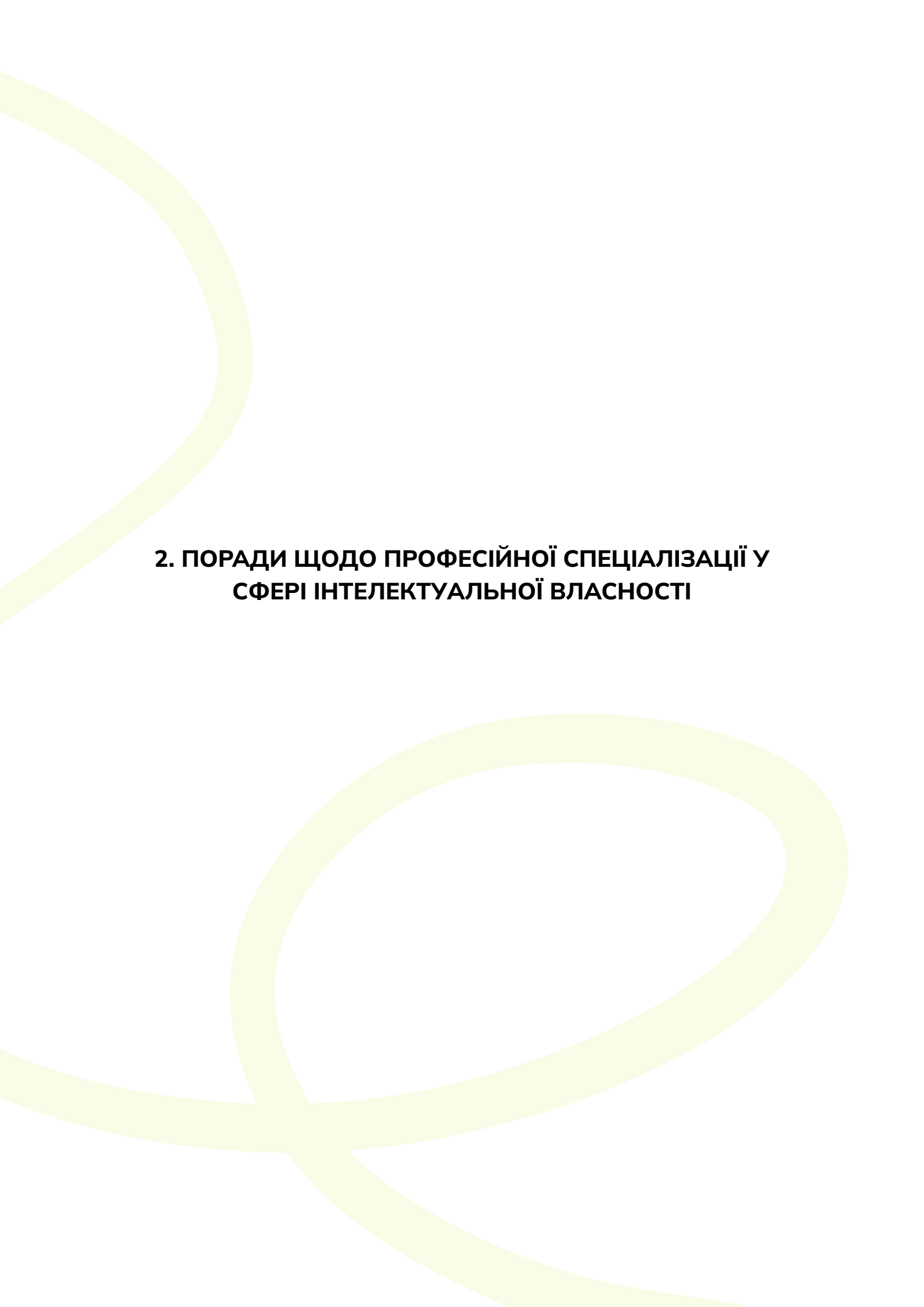
З часу набуття чинності Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС ІР-сфера перебуває в транзитному стані: було ухвалено євроінтеграційні закони, а 2023-2025 роки відзначились прийняттям низки підзаконних нормативно-правових актів, які не тільки оновили процедури реєстрації прав на різні об'єкти інтелектуальної, в тому числі промислової власності, які застрягли в далеких 2000-х, але й поглибили імплементацію положень Угоди про Асоціацію в правове поле України. Це робиться в умовах, коли Україна дає відсіч повномасштабному вторгненню РФ на свою суверенну територію, та на фоні «озброєння» національного законодавства санкційними нормами, а також специфічними нормами, покликаними захистити національних винахідників та унормувати відносини щодо результатів інтелектуальної діяльності в секторі безпеки та оборони.

Поряд з цим, цифровізація публічного сектору та уніфікація підходів до врегулювання функціонування публічних електронних реєстрів та адміністративних процедур на рівні держави впливають на нормативну базу в ІР-сфері. Зазначене потребує від сучасного спеціаліста бути в ритмі змін та новацій як правового регулювання, так і практики його застосування.

Як цього досягти? Брати активну участь у функціонуванні ІР-сфери через участь у заходах, які на постійній основі проводить УКРНОІВІ, а також долучатись до діяльності професійних асоціацій патентних повірених України, займати проактивну позицію, надавати пропозиції до проєктів правових актів, опрацьовувати методичні рекомендації УКРНОІВІ та іноземних офісів інтелектуальної власності, досліджувати інформаційні матеріали ВОІВ, ЄПВ тощо.

Саме залученість до професійних асоціацій та активна участь в їх діяльності дозволяють глибше зрозуміти нюанси функціонування ІР-сфери і, зрештою, ставати визнаним радником з питань інтелектуальної власності, адвокатом, патентним повіреним, оцінювачем майнових прав в ІР-сфері тощо.

2. ПОРАДИ ЩОДО ПРОФЕСІЙНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Олександр Дорошенко

кандидат юридичних наук, старший дослідник, судовий експерт, почесний доктор Міжнародної кадрової академії

директор Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності Національної академії правових наук України

– З огляду на Ваш досвід судового експерта, які напрями в сфері інтелектуальної власності сьогодні є найбільш затребуваними в експертній та правозастосовній практиці?

Якщо говорити відверто, кваліфіковані фахівці потрібні нам скрізь, особливо, якщо йдеться про якісно підготовлених фахівців. Серед найбільш актуальних тем обговорення в інфопросторі сьогодні – штучний інтелект, захист інтелектуальної власності в Інтернеті, підходи до захисту контенту в цифровому середовищі тощо, і саме це може здатися ключовими та найбільш актуальними напрямками.

Та якщо дивитися ґрунтовно, що стоїть за кожним з них, ми безсумнівно знайдемо базові технічні складові в кожному з вказаних напрямів: від технічних засад створення та функціонування цифрового середовища як такого, до розробки і удосконалення моделей штучного інтелекту, подальшого впровадження розроблених моделей у реальні продукти та системи. А якщо ми вже говоримо про технічну складову (яку я впевнено можемо знайти скрізь), то тут ключовою та базовою галуззю є патентне право.

Я впевнено виокремлюю патентне право як один з найважливіших напрямів інтелектуальної власності. На мою думку, саме фахівці з патентного права є найбільш «дефіцитними» сьогодні в Україні. Ринок патентного права доволі вузький, а конкуренція серед досвідчених патентних повірених висока. І якщо одні вбачають в цьому причини не займатися патентним правом, інші зможуть побачити зону росту та відкриті можливості. Так, нажаль, набуття досвіду молодими фахівцями потребує ґрунтовної підготовки, часу, витримки, іноді навіть впертості на шляху до своєї мети. Однак, розуміння перспектив саме в патентному праві, має бути ключовим в нелегкому шляху кандидатів.

Специфіка роботи з технічними рішеннями полягає в тому, що окрім практичних навичок та досвіду роботи в сфері інтелектуальної власності, необхідне ґрунтовне розуміння галузі техніки, та сама база, на якій вибудовуватиметься подальша практична діяльність. Не дарма до останньої редакції положення про патентних повірених додана вимога про вищу технічну освіту для кандидатів в патентні повірені, які планують атестуватися за спеціальністю винаходи та корисні моделі. Технічна освіта – в широкому розумінні – допоможе фахівцю детально розуміти суть технічного рішення, об'єкт, з яким працює, і, відповідно, побудувати стратегію кожного конкретного кейсу. Звісно, практичний досвід у роботі з винаходами може компенсувати відсутність формальної освіти, якщо є глибоке розуміння предмету. Водночас, якщо фахівець цікавиться конкретною галуззю та розуміє технічні аспекти винаходів, його діяльність завжди буде цікавою, і щоденна робота не буде рутиною з діловодства, а цікавим шляхом.

В експертизі промислових зразків також є своя специфіка, яка полягає в тому, що експерт у більшості випадків в процесі дослідження повинен точно визначити форму виробу, а це потребує навіть не спеціальних, але глибоких загальних знань щонайменше з геометрії (як планіметрії, так і стереометрії). Доводилося читати висновки експерта (юриста за фахом), в яких форма виробу визначалася як «прямокутноподібна призма» – те, чого апіорі не існує в природі.

Суд, до речі, це проковтнув, але такі випадки свідчать про те, що атестація експертів у Центральній експертно-кваліфікаційній комісії Мінюсту проводиться, на жаль, лише формально.

Останнім часом дещо збільшився попит на експертні дослідження об'єктів авторського права (13.1). Спеціальність поділена на дві підспеціальності:

13.1.1 – Дослідження літературних, художніх та інших творів. Оскільки перелік видів творів, що охороняються Законом України «Про авторське право і суміжні права», містить об'єкти, кожен з яких має свою специфіку, експертами за цим напрямком можуть бути філологи, лінгвісти, перекладачі, мистецтвознавці, музикознавці, архітектори тощо. Як і в експертизі винаходів, важко уявити собі експерта, який був би однаково компетентним хоча б у кількох з перелічених галузей знань, тому при виборі експерта суд або замовник експертизи повинні орієнтуватися на рівень підготовки фахівця у конкретному напрямку, який має відношення до предмета спору.

13.1.2 – Дослідження комп'ютерних програм та баз даних. Цей напрямок потребує від експерта поглиблених знань у галузі програмування та інформаційних технологій, а також особливостей правової охорони комп'ютерних програм, визначених Законом «Про авторське право і суміжні права». Як правило, при дослідженні цих об'єктів вирішуються також питання оцінки вартості прав на програмні продукти, що потребує залучення експертів спеціальності 13.9 – Економічні дослідження у сфері інтелектуальної власності.

– У яких з них спостерігається нестача фахівців з глибокими знаннями та аналітичними навичками?

Безумовно, в експертизі винаходів і корисних моделей – стосовно всіх видів технології, але найбільше – в галузі хімії, фармацевтичної хімії, біотехнологій. Слід зауважити, що аналогічна ситуація складається нині і власне в патентній системі, тобто цих фахівців не вистачає і в УКРНОІВІ.

– Які б Ви дали поради студенту, який тільки розпочинає свій шлях у сфері інтелектуальної власності й прагне розвиватися саме у напрямку судової експертизи: з чого почати, як набути практичні навички?

Це залежить від того, яку саме освіту отримав такий студент – технічну, юридичну, економічну, гуманітарну. В будь-якому разі такі фахівці можуть знайти своє покликання у сфері судової експертизи. Перш за все, і це стосується всіх, основу для успішності експерта становлять глибокі знання саме у сфері інтелектуальної власності: специфіка вибраних об'єктів, процедура набуття прав, форми і способи захисту прав, тобто, власне, законодавство у сфері інтелектуальної власності, як національне, так і міжнародне.

Між тим, робота в експертизі є дуже цікавою та сприяє всебічному розвитку фахівця як науковця, аналітика, дослідника. Оскільки проведення судово-експертних досліджень за визначенням є створенням нового, вивідного знання, така діяльність забезпечує постійне підвищення рівня знань самого експерта, удосконалення його теоретичної підготовки та практичних навичок. Для обґрунтування ходу та результатів дослідження експерт кожного разу повинен опрацювати значну кількість наукових, теоретичних, методичних джерел, здійснити аналіз ознак та властивостей досліджуваних об'єктів і створити представлений у встановленій законом формі документ (висновок експерта), який відповідає вимогам процесуального законодавства, зокрема критеріям належності, допустимості та достовірності.

Відповідно, особливістю судово-експертної діяльності є те, що суб'єкт її (експерт) повинен бути не лише фахівцем у певній галузі знань (технологій, мистецтва, дизайну тощо), а й володіти юридичними знаннями, щонайменше – вміти застосовувати норми процесуального законодавства, які визначають права, обов'язки та функції судового експерта, а також інших учасників процесу – по відношенню до судового експерта. На мою думку, фахівцям технічних спеціальностей для того, щоб стати ефективними судовими експертами, бажано мати принаймні кілька років стажу роботи за основною спеціальністю (виробництво, конструкторсько-технологічні підрозділи, наука) – це дає досвід практичного застосування набутих знань, вміння працювати безпосередньо з технікою та технологіями. Звісно, такий досвід не є обов'язковим для отримання кваліфікації судового експерта, але як показує практика, він значно полегшує адаптацію фахівця до подальшої роботи судовій експертизі.

Якщо можливість набуття такого досвіду обмежена, я б рекомендував приділити увагу вивченню конкретних кейсів, пов'язаних із судовим або адміністративним захистом прав інтелектуальної власності. Це дає можливість розвивати не лише спеціальні знання (аналіз об'єктів дослідження), а й на практиці освоїти процесуальні особливості розгляду таких справ. Таку практику можна пройти зокрема і в Науково-дослідному інституті інтелектуальної власності НАПрН України: у нас традиційно як правило перебуває на дослідженні по кілька справ щодо різних об'єктів у будь-який період.

На початку існування системи судових експертиз у сфері інтелектуальної власності склалася дещо дивна мода серед претендентів на кваліфікацію судового експерта: майже всі намагалися за будь-яку ціну отримати допуски за всіма спеціальностями, внесеними до цього виду експертиз. Категорично не рекомендую майбутнім експертам такий підхід: неможливо бути фахівцем відразу у величезній кількості різноманітних об'єктів. Виберіть те, що вас цікавить найбільше, той напрямок, де ви хочете впевнено відчувати себе ЕКСПЕРТОМ у найвищому розумінні цього слова. Це шлях до здобуття високої кваліфікації і авторитету серед професійної спільноти.

– На Вашу думку, які особисті якості та професійні компетентності є ключовими для того, щоб стати успішним судовим експертом у галузі інтелектуальної власності?

По-перше, слід розуміти, що судова експертиза – це не дешева послуга. Зважаючи на те, що на сьогодні значна кількість судових експертів сфери інтелектуальної власності здійснює приватну практику (за визначенням Закону «Про судову експертизу» – це «експерти, що не працюють у державних спеціалізованих установах судових експертиз»), очевидно, що така діяльність економічно є достатньо виправданою. З іншого боку, успішність експерта базується на його кваліфікації та авторитеті як у судовій системі, так і серед фахівців сфери.

Звідси випливають такі вимоги.

1) Наполегливість та прагнення професійного розвитку. Діяльність судових експертів у галузі інтелектуальної власності відрізняється тим, що по суті зміст експертних досліджень базується на спеціальному законодавстві сфери інтелектуальної власності, а по формі – на вимогах процесуального законодавства. І те, й інше не стоїть на місці, тому прагнення до вдосконалення свого рівня повинно реалізовуватися у систематичному аналізі змін до законодавства та вивченні правозастосовної практики.

2) Професійність. З самого початку своєї роботи в судовій експертизі ви повинні показати глибоке розуміння суті об'єктів, за якими ви спеціалізуєтесь. Враховуйте, що рівень вашої компетентності зрештою не може бути нижчим, ніж рівень експертів патентного відомства, рішення яких доволі часто вам доведеться піддавати критиці.

3) Грамотність – у загальному розумінні цього слова. На відміну від експертів НОІВ, результатом роботи судового експерта як правило є об'ємний текстовий документ – висновок експерта, який може налічувати десятки сторінок. Наявність навіть граматичних помилок або стилістичних недоліків у висновку ставить під сумнів рівень підготовки експерта як для суддів, так і особливо – для представників сторін у процесі, які користуються цими недоліками, щоб довести в судовому засіданні некомпетентність експерта.

4) Готовність до дотримання конфіденційності інформації, яка стала вам відомою в процесі проведення експертизи. У більшості справ експерт не попереджається про необхідність збереження такої інформації, але навіть випадкове її розголошення може завдати шкоди репутації експерта.

5) Володіння не лише спеціальними знаннями, а й процесуальними нормами, пов'язаними з питаннями призначення та проведення судових експертиз. Слід враховувати, що одним з обов'язків судового експерта є участь у судових засіданнях за викликом суду. Для експерта такі умови роботи як правило є незвичними, некомфортними, оскільки по суті являють собою допит експерта представниками сторін.

При цьому питання, як показує практика, можуть ставитися умисно в такій формі, яка призначена для психологічного тиску на експерта. Тому слід фільтрувати питання, що ставляться представниками, та відхиляти ті з них, які не стосуються висновку експерта.

Тому вагоме значення для успішної роботи мають:

- Швидка реакція та навички риторики.

Не втрачайте можливості участі в публічних дискусіях, намагайтесь викладати свою точку зору впевнено та зрозуміло. Як письмових документах, так і у спілкуванні намагайтесь не використовувати довгі речення, у яких початок не пов'язаний із закінченням.

- Принциповість.

Згідно з діючими процесуальними нормами експертиза може бути призначена судом або замовлена стороною у справі. В останньому випадку невідворотною обставиною є спілкування експерта з представниками сторони. Непоодинокими є випадки, коли для експертів (особливо це стосується саме приватних експертів) прагнення отримати винагороду переважає обов'язок надати об'єктивний висновок. Це може принести бажаний заробіток, але вкрай негативно впливає як на репутацію системи судових експертиз, так і на репутацію експерта.

Отже, принциповість у виборі позиції та об'єктивність при проведенні дослідження є необхідними якостями судового експерта. В іншому разі краще пошукати для себе іншу роботу.

Наталія Гнатюк

Експерт в арт праві та авторському праві, адвокат, засновниця юридичної компанії LAW NET

– Які перші кроки Ви порадили б зробити молодому фахівцю, який прагне побудувати успішну кар'єру у сфері інтелектуальної власності?

Я завжди раджу починати з практики. Дуже важливо з перших кроків усвідомлювати, для чого потрібна освіта і який сенс людина вкладає у свій професійний вибір. Коли ми приходимо до університету, стикаємося з багатьма дисциплінами, але в молодому віці ще складно зрозуміти, чим саме хочеться займатися. Часто лише випадок чи доля допомагають сфокусуватися на тому, що дійсно надихає. У кожного є своє покликання: хтось тяжіє до криміналістики, хтось прагне захищати права, а хтось обирає екологію чи природоохоронні напрями.

У мене також не все було гладко. Я не знала з самого початку своєї юридичної кар'єри, що буду займатися авторським правом. Це був збіг обставин і зустріч з правильними людьми у правильний час. Я вдячна долі за це, хоча шкода, що такі можливості не з'явилися ще під час навчання.

Найважливіша порада, яку можу дати молодим фахівцям, – слухати себе й шукати те, що справді цікаво. У моєму випадку це була справжня трансформація. Юридична компанія, засновницею якої я є вже понад 20 років, спершу спеціалізувалася на корпоративному праві. Але одна подія змінила вектор розвитку – і компанія повністю перекваліфікувалася на роботу у сфері арт-права. Вважаю, що мені пощастило, проте переконана: якби я ще раніше отримала необхідні знання, шлях був би легшим.

Тож доводилося і практикувати, і паралельно здобувати додаткові знання. Юриспруденція – це сфера, де потрібно вчитися щодня, буквально щохвилини. Саме тому найцінніше – вчасно «зловити свою хвилю» і знайти себе там, де робота надихає й приносить справжнє задоволення.

– Як спеціалізація у конкретному напрямку інтелектуальної власності може вплинути на розвиток кар'єри?

У моєму житті був випадок, який став по-справжньому переломним. У нашої родини є друг, Павло Гудімов. Ми завжди спілкувалися у дружньому колі, але він ніколи не звертався до мене саме як до юристки. І от у рік заснування Українського культурного фонду Павло, який стояв біля витоків цієї ідеї, сказав мені: «Наталю, подивися: художники зовсім не знають, що таке авторське право, що робити з правом слідування, як їм захищати свої роботи».

Ця розмова стала поштовхом до важливих змін. Ми з колегами підготували заявку на проведення освітніх заходів за підтримки Українського культурного фонду й отримали грант. У 2019 році нам вдалося організувати дводенний освітній івент, присвячений авторському праву. Для мене це був надзвичайний виклик: за обмежений час потрібно було зібрати й систематизувати знання, відібрати найактуальніші кейси та створити простір для їхнього обговорення з провідними юристами.

Ми говорили про проблеми, з якими стикаються художники, фотографи, режисери. Серед іншого розбирали гучний кейс українського режисера Андрія Приймаченка, чий авторський твір незаконно використала компанія HBO у серіалі «Чорнобиль». Таких прикладів було чимало. І саме ця подія стала для мене точкою неповернення.

Вже наступного дня після івенту наша компанія підписала угоду з родиною Марії Примаченко. Відтоді ми почали активно працювати з представниками креативної індустрії. Саме цей момент визначив подальший вектор моєї професійної діяльності. Я переконана: іноді вирішує доля, але завжди важлива і праця. Якщо ти знаходишся у правильному потоці, то ця течія обов'язково винесе тебе саме туди, де твої знання і таланти можуть реалізуватися.

– У яких з них спостерігається нестача фахівців з глибокими знаннями та аналітичними навичками?

Насамперед – не боятися починати з малого і завжди шукати можливість для практики. Юриспруденція – це професія, де теорія без практики не має ваги. Друге, постійно навчатися. Світ інтелектуальної власності змінюється щодня: нові технології, нові виклики, нові справи. І той, хто думає, що вже все знає, ризикує залишитися позаду.

Ще одна порада – будувати власну репутацію. У цій сфері важлива не лише компетентність, а й довіра. Репутація формується роками, і це інвестиція, яку варто робити з перших кроків. Бути чесним, відкритим, не йти на компроміси з власними цінностями – саме це робить юриста впізнаваним і авторитетним. І нарешті – слухати себе. Бо тільки тоді, коли ви займаєтеся тим, що справді надихає, з'являється відчуття призначення. Саме воно веде до справжнього професійного успіху.

Дар'я Каплуненко

засновниця ТОВ «АпйПіКей», Голова Правління громадської організації «Національна асоціація патентних повірених України», патентна повірена України

– Які ключові напрями в сфері інтелектуальної власності наразі є найбільш актуальними та характеризуються дефіцитом кваліфікованих фахівців?

Якщо говорити відверто, кваліфіковані фахівці потрібні нам скрізь, особливо, якщо йдеться про якісно підготовлених фахівців. Серед найбільш актуальних тем обговорення в інфопросторі сьогодні – штучний інтелект, захист інтелектуальної власності в Інтернеті, підходи до захисту контенту в цифровому середовищі тощо, і саме це може здатися ключовими та найбільш актуальними напрямками.

Та якщо дивитися ґрунтовно, що стоїть за кожним з них, ми безсумнівно знайдемо базові технічні складові в кожному з вказаних напрямів: від технічних засад створення та функціонування цифрового середовища як такого, до розробки і удосконалення моделей штучного інтелекту, подальшого впровадження розроблених моделей у реальні продукти та системи. А якщо ми вже говоримо про технічну складову (яку я впевнено можу знайти скрізь), то тут ключовою та базовою галуззю є патентне право.

Я впевнено виокремлюю патентне право як один з найважливіших напрямів інтелектуальної власності. На мою думку, саме фахівці з патентного права є найбільш «дефіцитними» сьогодні в Україні. Ринок патентного права доволі вузький, а конкуренція серед досвідчених патентних повірених висока. І якщо одні вбачають в цьому причини не займатися патентним правом, інші зможуть побачити зону росту та відкриті можливості. Так, нажаль, набуття досвіду молодими фахівцями потребує ґрунтовної підготовки, часу, витримки, іноді навіть впертості на шляху до своєї мети. Однак, розуміння перспектив саме в патентному праві, має бути ключовим в нелегкому шляху кандидатів.

Специфіка роботи з технічними рішеннями полягає в тому, що окрім практичних навичок та досвіду роботи в сфері інтелектуальної власності, необхідне ґрунтовне розуміння галузі техніки, та сама база, на якій вибудовуватиметься подальша практична діяльність. Не дарма до останньої редакції положення про патентних повірених додана вимога про вищу технічну освіту для кандидатів в патентні повірені, які планують атестуватися за спеціальністю винаходи та корисні моделі. Технічна освіта – в широкому розумінні – допоможе фахівцю детально розуміти суть технічного рішення, об'єкт, з яким працює, і, відповідно, побудувати стратегію кожного конкретного кейсу. Звісно, практичний досвід у роботі з винаходами може компенсувати відсутність формальної освіти, якщо є глибоке розуміння предмету. Водночас, якщо фахівець цікавиться конкретною галуззю та розуміє технічні аспекти винаходів, його діяльність завжди буде цікавою, і щоденна робота не буде рутиною з діловодства, а цікавим шляхом.

Крім того, патентне право має універсальні засади, що діють у багатьох юрисдикціях, тому навички, здобуті в цій сфері, є фундаментальними та придатними для міжнародної практики. Отже, попри стрімкий розвиток цифрових технологій, штучного інтелекту та нових форм контенту, саме патентне право залишається фундаментом системи охорони інтелектуальної власності.

Складність патентного права можна охарактеризувати як виклик, але не бар'єр для молодих фахівців інтелектуальної власності. Саме такі фахівці є найбільш затребуваними – ті, хто готовий прийняти виклик, не дивлячись на складність та технічну складову, і ті, хто бачить стратегічні можливості для побудови майбутнього.

– Які поради Ви могли б дати молодим спеціалістам, які прагнуть досягти високого професійного рівня та набутти статус представників у сфері інтелектуальної власності?

Основна моя порада – терпіння і витримка, готовність інвестувати свій час та зусилля, збагачуючи та поліпшуючи теоретичні знання одночасно із практичним їх застосуванням. Шлях до статусу патентного повіреного доволі тривалий, не дарма (і не тільки в Україні) існують як формальні вимоги, щодо освіти, досвіду роботи, так і вимоги до кваліфікації, що перевіряються іспитом. Саме ці вимоги вже формують високий поріг входу у професію, і одночасно відкривають широкі можливості для тих, хто цей шлях пройшов.

Задача молодих спеціалістів – спробувати себе у стажуванні, практичній реальній роботі, з усіма об'єктами інтелектуальної власності, для того, щоб зрозуміти не лише теоретичні, а і практичні аспекти діяльності. Високий професійний рівень має ґрунтуватися на міцній теоретичній базі, і водночас може бути досягнений лише через практику. Чим більше реальних об'єктів інтелектуальної власності пройде через ваші руки, тим глибшим буде розуміння і впевненість у своїх силах.

Ще одна важлива порада – користуватися всіма доступними можливостями, і відвідувати максимальну кількість профільних заходів. Найцікавіше – йти туди, де страшно, і, на перший погляд, нічого не зрозуміло). Саме тут може бути прихована зона росту, натяк на те, що слід додатково вивчити, або цікаві знайомства, які вплинуть на ваше майбутнє. Заходи IP Офісу, IP Академії, WIPO, EUIPO – вебінари, відкриті курси, розбір кейсів. Звісно ж, членство і відвідування заходів профільних асоціацій, таких як НАПА (Національна асоціація патентних повірених), відслідковування оновлень законодавства – це все формує свідомість професіонала.

Сфера інтелектуальної власності – надзвичайно цікава і динамічна. Ми маємо бути гнучкими, здатними адаптуватися до поточних обставин, відслідковувати всі зміни. Без перебільшення, статус патентного повіреного – це стиль життя, і тільки якщо вам дійсно цікаво те, чим ви займаєтесь кожен день, ви отримаєте не тільки задоволення, а і найкращі результати своєї діяльності, будете справжнім професіоналом.

– Які ключові особисті якості та професійні здібності Ви вважаєте пріоритетними для майбутніх кандидатів у патентні повірені?

З професійними здібностями простіше, оскільки основні компетенції – прямо прописані як вимоги до кандидатів, відповідно, маючи статус кандидата в патентні повірені, фахівець вже має щонайменше одну вищу освіту, часто – кілька, включаючи спеціалізацію з інтелектуальної власності, а також підтверджений практичний досвід. Це означає, що кандидат вже має достатньо професійних здібностей, а разом з ними витримки, уважності, терпіння, вміння працювати системно. Також досвід практичної діяльності гарантує наявність базових здібностей необхідних для 5-річного досвіду роботи.

Особливо важливою в сфері інтелектуальної власності я вважаю здатність розставляти пріоритети: серед різноманіття поточних задач визначати пріоритетність, вміти правильно та послідовно вибудовувати стратегію дій і, що не менш важливо, слідувати їй, послідовно досягаючи своєї мети.

Гнучкість і адаптивність до змін – як описано вище, невід’ємні якості професіонала в сфері інтелектуальної власності. Перелік можна продовжувати, та зупинюсь на ключовому.

Щодо особистісних якостей, на перше місце я ставлю відповідальність – відповідальність кожного особисто перед своїми зобов’язаннями - перед роботодавцем, заявником, клієнтом, і навіть спільнотою. В поняття відповідальності я вкладаю не лише дотримання дедлайнів (що також є нашим безспірним та прямим обов’язком), а усвідомлений та глибокий підхід до виконання кожної поставленої задачі. Тут і увага до деталей, і погляд на усі можливі аспекти поставленої задачі, і пошук іноді нестандартних рішень, або переосмислення стандартних підходів.

До відповідальності також можна віднести і зобов’язання з дотримання конфіденційності, принципів етики у комунікації з клієнтами, колегами, представниками державної системи охорони інтелектуальної власності в Україні, і навіть у комунікації з іноземними колегами.

Саме високі засади та вимоги до здібностей кандидатів в патентні повірені – як особистісні, так і професійні – формують майбутнє Спільноти інтелектуальної власності в Україні. Тому кожен кандидат, який прагне стати і залишатись частиною спільноти, має приділяти їм належну увагу.

Оксана Кашинцева

кандидат юридичних наук, доцент

радник директора Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій, національний консультант ПРООН в Україні, консультант бюро ВООЗ в Україні, національний консультант Ради Європи, член Європейської асоціації медичного права

– У яких напрямках інтелектуальної власності, пов'язаних з охороною здоров'я, сьогодні спостерігається найбільша потреба в фахівцях, і чому саме ці сфери є критично важливими?

Маємо лакуну фахівців у сфері інтелектуальної власності в галузях фармації і медицини. На жаль станом на сьогодні ви не побачите спеціалізованих курсів для студентів у цій сфері. Натомість особливості сфери є такими, що без балансування між правами людини і правами інтелектуальної власності крізь призму їх гармонізації відповідно до положень міжнародного права складно уявити відбудову національної економіки. Нам необхідно зберігати національне генеричне виробництво ліків і водночас залишатися привабливим ринком для інноваційних ліків. Для цих задач нам потрібен фахівець, який блискуче розуміється на міжнародному праві інтелектуальної власності, адекватно EU та уміє аналізувати практику ECJ.

– Які риси характеру, навички або професійні підходи Ви цінуєте у молодих колег, які прагнуть працювати у Вашій команді чи сфері, пов'язаній з медичними технологіями, фармацевтикою та захистом інновацій?

Працювати у сфері інтелектуальної власності та охорони здоров'я неможливо без ціннісної орієнтованості. Необхідною є вільна англійська та, бажано, ще одна мова ЄС – щоб самостійно аналізувати нормативні першоджерела, правову літературу та судову практику. І, безумовно, потрібен міцний внутрішній стрижень.

– Які кроки Ви б порадили студенту, який планує побудувати кар’єру в сфері охорони здоров’я та інтелектуальної власності? З чого варто почати, на що звернути особливу увагу в процесі навчання?

Чимало аналітичних документів міститься на сторінках ВООЗ та ПРООН. Це організації системи ООН, які заточені на інтелектуальній власності в сфері охорони здоров’я. Варто звернути увагу на міжнародну організацію як ІТРС Global (Міжнародна коаліція доступу до лікування), на сторінках якої можна побачити потужні аналітичні звіти. Щодо України, то раджу звернутися до відповідних документів БО «100 відсотків життя», яка вже понад 12 років спільно із Науково-дослідним інститутом інтелектуальної власності НАПрН України розвивають напрям інтелектуальної власності в сфері медицини та фармації.

Щодо інновацій в сфері медицини, то варто вивчити матеріали Департаменту оцінки медичних технологій ДЕЦ МОЗ України та відповідних матеріалів European Medicines Agency. Варто звернути на новий для української сфери здоров’я інструмент розширення доступу до інноваційних ліків – договорів керованого доступу.

Максим Попов

партнер Mentors Law Firm, автор блогу Fashion Law

– Які перші кроки Ви порадили б зробити молодому фахівцю, який прагне побудувати успішну кар’єру у сфері інтелектуальної власності? Чому важливо вже на початку обрати вузьку спеціалізацію – наприклад, авторське право, патентне право, торговельні марки чи IT-інтелектуальну власність?

Для молодого юриста, що мріє про кар’єру у сфері інтелектуальної власності, я б рекомендував декілька перших кроків.

Набути глибокі знання з інтелектуальної власності. Перш за все, важливо отримати якісну базову освіту з інтелектуальної власності. Вивчити основні режими інтелектуальної власності, пройти спеціалізовані курси чи сертифікації. Наприклад, у Всесвітньої організації інтелектуальної власності досить хороші онлайн-курси з авторського права та торговельних марок, які дають змогу зрозуміти основи. Саме це буде фундаментом для подальшого зростання.

Обрати свою нішу. Чому важливо обрати вузьку спеціальність? Бо кожний напрям – це окремий світ зі своїми нюансами та кейсами. Молодому фахівцю складно стати експертом у всьому одразу, тому зосередження на конкретній ніші дозволяє швидко розвинути експертизу та вирізнитися серед колег. Якщо вас захоплюють технології, можна спеціалізуватися на IT або геймдеві, якщо ближче творчість – концентруйтесь на авторському праві, мистецтві або індустрії моди.

Шукати наставників. Теорія – це добре, але нічого не замінить практику. Практичний досвід покаже, як знання застосовуються в реальних справах – від підготовки договорів про передачу прав до реєстрації торговельних марок чи патентних заявок. Корисно знайти ментора або досвідченого юриста з інтелектуальної власності, який зможе не тільки направляти, а й давати зворотний зв’язок.

Розвиватися та стежити за новинами. Сфера інтелектуальної власності дуже динамічна – з’являються нові технології (AI, NFT тощо) і відповідно нові правові виклики. Тому важливо виробити звичку постійно вчитися навіть після закінчення університету. Наприклад, я щоденно моніторю новини про інтелектуальну власність, читаю профільну аналітику, де публікуються експертні думки, щоб бути в курсі найновіших тенденцій або кейсів.

В Україні є асоціації та форуми, присвячені інтелектуальній власності – від семінарів УКРНОІВІ до обговорення в професійних спільнотах. Все це допомагає знайомитися з однодумцями, обмінюватися досвідом і заводити контакти, які згодом можуть привести клієнтів чи роботу.

– Як спеціалізація у конкретному напрямку інтелектуальної власності може вплинути на розвиток кар'єри або юридичного бізнесу в цій сфері? Чи можете поділитися прикладом, як зосередження на певній ніші допомогло Вам або Вашим колегам масштабувати професійну діяльність чи отримати високопрофільних клієнтів?

Спеціалізація може стати справжнім двигуном кар'єри. Коли ви поглиблено знаєте свою нішу, вас починають сприймати як експерта і це відкриває багато можливостей. По-перше, легше будувати особистий бренд – вас асоціюють з вашою спеціалізацією, і ім'я швидше стає впізнаваним у професійних колах. По-друге, клієнти більше довіряють вузькопрофільним фахівцям – це притягує більш складні і цікаві проєкти.

Поділюся власним прикладом. У мене з'явився клієнт, для роботи з яким потрібно було поглибитися у юридичні аспекти індустрії моди та дизайну. Довелося багато читати про захист дизайнів, брендів, авторське право у fashion-сфері, слідкувати за закордонними кейсами. З часом мене почали запрошувати читати лекції з цієї тематики – і для студентів, і для інших клієнтів. Готуючи лекції, я накопичував чимало матеріалів: цікавих кейсів, судових рішень, власних спостережень щодо модного бізнесу. Хотілося десь систематизувати й зберегти цю інформацію, і так народився мій проєкт під назвою Fashion Law.

Виявилося, що ця ніша цікава не тільки мені, і аудиторія швидко зростає. Несподівана спеціалізація в ніші дала великий поштовх моїй професійній впізнаваності – мої коментарі почали публікувати профільні медіа, в тому числі міжнародні. Це не лише приємне визнання, а й маркетингова перевага – потенційні клієнти, читаючи такі видання, починали мене асоціювати з експертом у сфері моди та інтелектуальної власності. Хоча деякі й називають мене «фешн-юрист», вузька експертиза не обмежує коло клієнтів і серед них є компанії з різних галузей – від технологічних стартапів до фармацевтичних виробництв. Спеціалізація дала мені міцний бренд у своїй ніші, але навички інтелектуальної власності універсальні й мають попит у багатьох індустріях.

Мій досвід привів до того, що до нас почали звертатися іноземні клієнти, яким потрібна допомога в сфері інтелектуальної власності не тільки в Україні, а й за кордоном. Завдяки вузькій спеціалізації, аналізу рішень іноземних судів та постійному саморозвитку, я маю змогу готувати якісні документи й будувати аргументації, які необхідні для таких міжнародних кейсів. Це яскраво демонструє: коли ти глибоко занурюєшся в нішу, твоя експертиза стає видимою здалеку, і можливості для кар'єри виходять на новий рівень.

– Що допомагає залучати нових клієнтів і будувати довіру в професійному середовищі – публічна активність, участь у справах, професійні спільноти чи щось інше?

Насправді тут потрібна активність одразу у кількох напрямках. Регулярна присутність у публічному полі значно посилює вашу професійну репутацію. Це можуть бути виступи на конференціях, участь у профільних панелях, публікації статей у ЗМІ або ведення власного блогу. Публічна активність виконує одразу дві функції: видимість та довіра. Це формує імідж компетентності, і коли у людини виникає юридична проблема, вона більш схильна звернутися до того, про кого вже щось чула або чиї тексти читала. Наприклад, багато хто з моїх підписників згодом стали клієнтами або рекомендували мене іншим.

Звісно, ніщо так не переконує клієнтів, як реальні результати. Йдеться не обов'язково про гучні справи в медіа (хоча й такі корисні), а й про менші кейси, але з нестандартним підходом або прецедентним рішенням. Коли колеги чують, що ви виграли непросту справу або знайшли оригінальне рішення для клієнта, це створює ефект сарафанного радіо – вас рекомендують далі. Окремо підкреслю участь у pro bono або соціально важливих ініціатив – це будує довіру та показує ваші цінності.

Нові клієнти також часто приходять за рекомендаціями знайомих юристів або колег. Якщо ви добре себе зарекомендуєте в професійному середовищі, то навіть колеги, які самі не займаються галуззю інтелектуальної власності, радитимуть вас своїм клієнтам, коли тим знадобиться профільний фахівець.

Last but not least – ваша особиста поведінка у повсякденній роботі. Прості речі (дотримуватися дедлайнів, конфіденційності, чесності) дуже цінуються як клієнтами, так і колегами. Репутація формується роками, і якщо ви раз за разом показуєте хороші результати і чесно взаємодієте з клієнтами, вони не тільки повернуться до вас самі, але й порадять іншим. Юридичний ринок, особливо у сфері інтелектуальної власності, досить тісний, тому треба зберігати професіоналізм у кожній справі, незалежно від її масштабу.

Підсумую: комбінація публічної експертності та бездоганної роботи – ось що приводить нових клієнтів і будує довіру. Будьте активні у спільноті, діліться знаннями, постійно вчіться нового і водночас невпинно підтверджуйте це реальними справами. Усі ці елементи підсилюють один одного. Моя власна кар'єра склалася значною мірою завдяки такому поєднанню: я викладаю, веду блог, даю коментарі у медіа, паралельно успішно веду практику – і кожна з цих сфер діяльності підживлює інші. В результаті колеги й клієнти знають мене особисто чи через мої тексти, бачать мою компетентність і готовність допомогти. Це і є та формула довіри, яка працює в довгостроковій перспективі.

Олег Чернобай

адвокат, керуючий партнер юридичної компанії «Чернобай та Партнери», Член ради адвокатів Київської області, голова комітету інтелектуальної власності

– Які напрямки у сфері інтелектуальної власності сьогодні потребують найбільшої уваги з правової точки зору та відчують нестачу досвідчених адвокатів?

Сьогодні сфера інтелектуальної власності є однією із тих, які стрімко розвиваються. Якщо говорити про судову сферу, то в топів судових спорів залишаються спори з приводу торговельних марок, промислових зразків, винаходів і корисних моделей, як в частині припинення їх незаконного використання так і щодо визнання прав на них (охоронних документів) недійсними.

Особливо цікавими стають справи щодо промислових зразків. Це обумовлено тим, що з 2020 року внаслідок імплементації в національне законодавство норм Європейського співтовариства в правовому регулюванні відносин щодо промислових зразків з'явилися нові правові категорії, такі як «індивідуальний характер промислового зразка», «поінформований споживач» тощо. Поява таких категорій вимагає по новому з'ясовувати питання новизни промислових зразків, їх охороноздатність, та використання. Це викликає підвищену увагу як до висновків судових експертів так і до методів їх оцінки.

Також слід відмітити появу спорів, які стосуються авторського права. Комерціалізація об'єктів авторського права, а саме творів образотворчого мистецтва і їх використання в промисловості при виготовленні і реалізації товарів зумовлює виникнення спорів з цього приводу.

Цікавими є питання де один і той же малюнок може отримати правову охорону і як об'єкт авторського права, і як промисловий зразок і як торговельна марка. Аналогічно, розвиток бізнесу збільшує кількість спорів стосовно використання об'єктів інтелектуальної власності в мережі Інтернет і особливо в доменних іменах.

На жаль в Україні поки що відсутнє профільне законодавство стосовно комерційних (фірмових) найменувань і, як відомо нещодавно був скасований Господарський кодекс, який містив норми щодо них, то наявні в Цивільному кодексі норми не дозволяють ефективно вирішувати весь комплекс питань, які виникають на стику використання торговельних марок, комерційних найменувань та доменних імен.

Збільшується кількість спорів щодо виплати винагороди або стягнення компенсації за використання чи порушення прав інтелектуальної власності.

Загалом можна виділити також деякі тенденції на цьому ринку, які викликають підвищену юридичну увагу:

По-перше, все більше підприємців починають опікуватись належною реєстрацією і оформленням своїх прав на об'єкти інтелектуальної власності. І хоча договірна робота в цьому відношенні залишається не дуже якісною, але все ж таки кількість випадків, коли договорам приділяється підвищена увага збільшується.

По-друге, судові спори в розглядуваній галузі стають все більш специфічними. Мається на увазі, що якщо раніше спори вирішувались на підставі більш менш простого застосування правових норм, то зараз застосування тих самих норм вимагає більш точного їх тлумачення. Наприклад, це стосується питання «еквівалентності ознак винаходу», або «оманливості торгівельних марок, або різниці між абсолютними та відносними критеріями охороноздатності торговельних марок, тощо. Таке поглиблене тлумачення правових норм призводить до того, що дві справи, які вважались схожими раніше вже зараз не будуть схожими.

По-третє, викладена вище специфіка так би мовити матеріально-правового характеру призводить до поглиблення і більшої спеціалізації також процесуальної сторони справ. Наприклад, активно почались використовуватись такі правові категорії, як «ефективний спосіб правового захисту», «наявність порушених прав чи законних інтересів», «подібність правовідносин» тощо. Це зумовлює необхідність більш глибокого вивчення судової практики та вирішення питань щодо можливості її застосування у конкретних справах (оскільки можуть виникнути, що наявної практики немає). Також наразі дуже активно питання судової практики проявляється вже не тільки на стадії касаційного оскарження (де законом передбачені касаційні фільтри), а і вже на стадіях першої і і апеляційної інстанцій.

По-четверте, хоча це по праву можливо поставити на перше місце. Мова йде про появу якісно нових об'єктів, створених штучним інтелектом, що вимагає якісно нових підходів до з'ясування так би мовити юридичної природи справи та правильного застосування законодавства. Поки що головним чином мова йде про створені об'єкти, які подібні до об'єктів авторського права, яким надаються права особливого роду. Проте в найближчому майбутньому в Україні мабуть також актуальним буде і створення винаходів засобами штучного інтелекту і спори з цього приводу.

– Які поради Ви дали б молодим юристам, які прагнуть побудувати кар'єру в галузі інтелектуальної власності та стати визнаними фахівцями?

Більш ефективне ведення справ, які стосуються питань інтелектуальної власності на мою думку потребує перш за все глибокого знання не тільки власне законодавства в галузі інтелектуальної власності, а і права взагалі, оскільки спеціалізація справ, про яку говорилось вище, іноді потребує виходу за межі тільки сфери інтелектуальної власності.

Хоча звісно, необхідно також розумітись і над специфічними питаннями в галузі інтелектуальної власності. Особливо це обумовлено тим, що за своєю природою об'єкти інтелектуальної власності є нематеріальними і можуть існувати в безлічі копій. Крім цього як вже говорилось, необхідно володіти специфічними знаннями щодо окремих об'єктів інтелектуальної власності а також бути обізнаними з деякими особливими процесуальними питаннями, наприклад питання щодо призначення і проведення судових експертиз, забезпечення позову чи доказів в розглядуваних справах, особливостями формування і представлення доказової бази, оцінки доказів тощо.

Не можна обійти увагою також питання консалтингу і договірної роботи в цій сфері, оскільки як правило всі головним чином намагають займатись судовим представництвом, а такі важливі питання як розробка стратегії і тактики захисту інтелектуальної власності в бізнесу та належне оформлення договорів залишаються поза увагою. Це може негативно вплинути на майбутні відносини і можливі спори.

Особливо актуальним є договірна робота в галузі інформаційних технологій, де контракти містять цілі комплекси умов, які стосуються крім інтелектуальної власності і трудових питань, і податкових, а також обтяжені так званим іноземним елементом.

– Які особисті якості та професійні навички, на Вашу думку, є ключовими для адвоката, який хоче спеціалізуватися в сфері інтелектуальної власності?

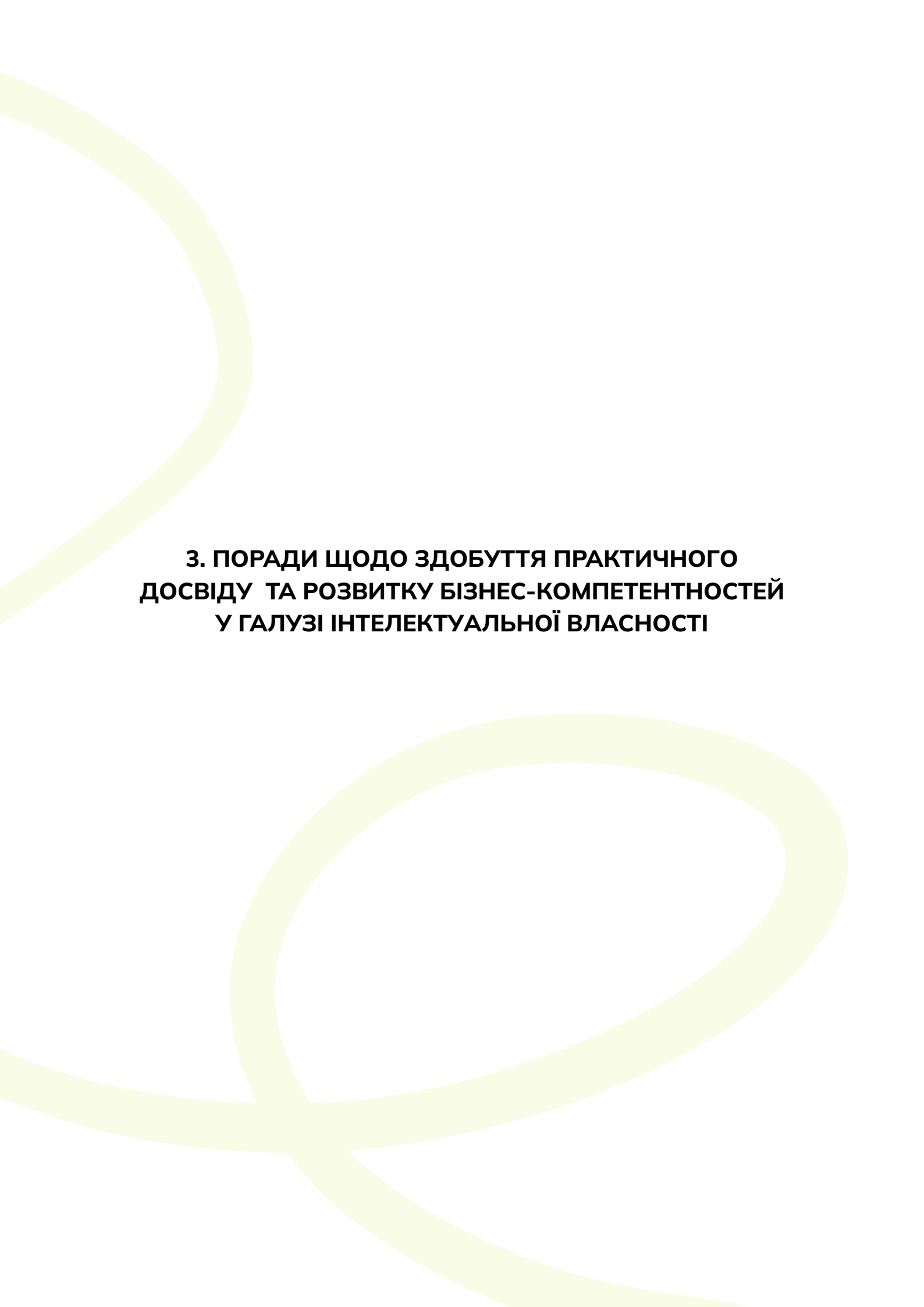

Серед особливих якостей, я би назвав перед усім наявність профільної освіти в галузі інтелектуальної власності, оскільки просто базова юридична освіта не дозволить охопити всієї різнобарвності розглядуваної сфери.

Крім цього на мою думку не зайвим буде мати також певну технічну або художню освіту, яка дозволить більш ґрунтовно підходити до з'ясування сутності об'єкту стосовно якого ведеться справа.

Також особливу увагу необхідно приділяти як знанню цифрових технологій та комп'ютерної техніки, що є важливим не тільки під час розгляду справ, що стосуються програм, а і стосовно вирішення питань щодо фіксації електронних доказів тощо. І звісно, як то кажуть «маст хев» має бути певне знання іноземної мови.

3. ПОРАДИ ЩОДО ЗДОБУТТЯ ПРАКТИЧНОГО ДОСВІДУ ТА РОЗВИТКУ БІЗНЕС-КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ГАЛУЗІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Сергій Барбашин

адвокат, керуючий партнер Barbashyn Law Firm,
президент міжнародної асоціації зі штучного інтелекту
та бізнесу (AIEI), заступник голови комітету з
інтелектуальної власності Національної асоціації
адвокатів України

– Як отримати практичний досвід у сфері інтелектуальної власності?

На мій погляд, досвід у сфері інтелектуальної власності можна здобути різними шляхами як то стажування (як оплачуване, так і волонтерське у юридичних компаніях), а також активна участь у конференціях, семінарах та вебінарах по відповідному напрямку.

Свій практичний досвід у сфері інтелектуальної власності я здобував, починаючи ще зі студентських років. Навчаючись на юридичному факультеті, я зрозумів, що мені цікаво саме право інтелектуальної власності, особливо через мою зацікавленість технологіями та інноваціями. Ще під час навчання я почав працювати помічником юриста у компанії, яка займалася виготовленням косметики та БАДів, де мав змогу активно займатися реєстрацією об'єктів інтелектуальної власності, аналізом судової практики та договірною роботою.

Наступний крок у моїй кар'єрі – робота у компанії з виробництва зовнішньої реклами, де я вже самостійно відповідав за юридичний супровід діяльності підприємства, включно з питаннями інтелектуальної власності. Паралельно брав участь у створенні та юридичному супроводі галузевої асоціації. Пізніше я перейшов до юридичної фірми, де згодом очолив відділ корпоративно-господарського права. Там я отримав цінний досвід представництва інтересів клієнтів у судах та значно поглибив знання саме у сфері інтелектуальної власності.

– Чи можете Ви назвати платформи або проекти, де можна знайти стажування або долучитися до практичної роботи?

Одним з варіантів, що в першу чергу приходить на думку, – є юридичні компанії, які спеціалізуються на питаннях інтелектуальної власності. Для прикладу, у Barbashyn Law Firm ми завжди у пошуках нових талантів, навіть, якщо відсутні відкриті вакансії. Ми активно заохочуємо кандидатів подавати свої резюме, оскільки переконані, що великий потенціал та бажання вчитися і розвиватися можуть стати основою для успішної кар'єри.

– Які конкретні дії може зробити студент, щоб отримати досвід у сфері інтелектуальної власності ще до стажування?

До проходження стажування студентам варто почати з онлайн-курсів, таких як курси WIPO Academy, Coursera чи Udemy. Особисто рекомендую пройти курс CopyrightX від Harvard Law School, який закінчив сам. Це досить комплексна і тривала навчальна програма, яка надає глибоке розуміння авторського права та інтелектуальної власності загалом.

Також, мав нагоду пройти літній курс з європейського права інтелектуальної власності, щоб був організований Academy of European Law: ERA. Курс проходив у місті Трір. Під час курсу обговорювалися правова та інституційна основа європейського права інтелектуальної власності, правова система ЄС щодо торговельних марок, європейське патентне право та інше. Інформація поєднувала як теоретичні, так і практичні аспекти, де були обговорення в робочих групах. Також, курс супроводжувався видачею прикладного матеріалу для наступного користування. Курс передбачав можливість отримання стипендії, та відповідно з можливістю безкоштовної участі для українських адвокатів. Звичайно, за умов додержання вимог та дедлайнів організатора.

Крім курсів, корисним буде написання статей з тематики інтелектуальної власності у студентських виданнях або блогах, а також активна участь у студентських юридичних клініках. Також важливо регулярно долучатися до заходів Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій і Всесвітньої організації інтелектуальної власності.

– Які навички є ключовими для кар'єри у сфері інтелектуальної власності?

Що до навичок, то для мене ключовими є креативне мислення, уважність до деталей і постійне навчання. Сфера інтелектуальної власності дуже динамічна: змінюється законодавство, з'являються нові практики, а технології не стоять на місці. Особливо, коли питання є колізійними, потрібно вміти знаходити оптимальне рішення, яке б відповідало інтересам клієнта і водночас відповідало вимогам законодавства.

Такі поняття, як «описовість», «загальновідомість», «вводить в оману» чи «є загальновідомим», є колізійними, оскільки їх трактування залежить від контексту і конкретних обставин справи. Це підкреслює важливість креативного мислення та здатності до адаптації, щоб вирішувати складні юридичні питання, виводячи з них оптимальні та обґрунтовані рішення. У такій ситуації, коли стандартні формулювання можуть бути недостатньо чіткими, важливо мати можливість приймати рішення, спираючись на досвід, аналітику та знання змінюваного законодавства. Також, англійська мова є незамінним інструментом для юридичних фахівців, особливо в галузі інтелектуальної власності та ІТ. Більшість міжнародних угод, договорів і правових документів складаються саме англійською мовою. Тому володіння англійською є не лише перевагою, а й необхідністю для юриста, який хоче працювати на міжнародному рівні. Мова дозволяє не тільки ефективно взаємодіяти з іноземними клієнтами та партнерами, а й бути в курсі новітніх міжнародних практик та змін в законодавстві, що є критично важливим у сфері інтелектуальної власності, де глобальна взаємодія має велике значення.

– Наскільки важливі технічні знання (наприклад, ІТ, біотехнології, фармацевтика) для юристів у сфері інтелектуальної власності? Чи варто їх здобувати?

Безумовно, для ефективної роботи в цій сфері хоча б базове розуміння технічних аспектів є маст-хев. Від цього залежить здатність юриста не лише формулювати точні юридичні позиції, а й правильно інтерпретувати інноваційні розробки, патентувати нові технології чи розв'язувати складні питання прав власності на інтелектуальну власність.

Залежно від напрямку роботи, вимоги до технічних знань можуть значно відрізнятися. Якщо йдеться про складання заявок на патенти, то тут вже необхідні глибші технічні знання, оскільки юристу треба добре розуміти специфіку продукту чи технології, яку він намагається запатентувати. Потрібно не лише правильно оформити заявку, а й мати змогу правильно тлумачити технічні деталі, оскільки навіть невеликі неточності можуть призвести до відмови в патентуванні чи виникнення складнощів у процесі реєстрації.

Водночас, якщо мова йде про захист прав інтелектуальної власності, то тут важливою є не стільки технічна специфіка, скільки розуміння норм матеріального та процесуального права. Юристу треба бути обізнаним із законодавством та мати чітке уявлення, як працює правова система в конкретній юрисдикції. Такий підхід дозволяє ефективно будувати стратегію захисту прав клієнта, навіть якщо справа стосується складних технічних інновацій.

В моєму випадку, мені завжди було цікаво працювати там, де право перетинається з інноваціями. І саме ця цікавість перетворилась на кар'єру. Раніше я грав у відеоігри, я захоплювався цим та добре розумівся на цьому, що згодом поєдналося з юридичною практикою. Це дало мені можливість краще орієнтуватися в питаннях захисту прав на програмне забезпечення, відеоігри та інші технологічні продукти.

– Перспективи після стажування: як побудувати кар'єру?

Після стажування варто не зупинятися, а навпаки – закріпити отриманий досвід і перетворити його на наступний етап професійного росту. Передусім варто визначитись зі спеціалізацією. Сфера інтелектуальної власності дуже широка – від авторського права й торговельних марок до патентного права, фармацевтики, ІТ, fashion або агро. Чітке розуміння, у чому ви хочете розвиватися, дозволить зосередити зусилля в потрібному напрямку.

З власного досвіду можу сказати: після отримання адвокатського посвідчення я долучився до Молодіжного комітету НААУ UNBA NextGen, де згодом очолив комітет у 2022–2024 роках. Також приєднався до Комітету НААУ з питань захисту інтелектуальної власності. Участь у професійних спільнотах – надзвичайно цінний інструмент. Я також є членом AIPPI (Міжнародна асоціація з охорони інтелектуальної власності), INTA (Міжнародна асоціація з торговельних марок), NAPA (Національна асоціація патентних повірених України) та EYBA (Європейська асоціація молодих адвокатів). Це дає змогу постійно бути в професійному колі, обмінюватися досвідом, отримувати доступ до актуальних ресурсів і практики.

– Які три практичні навички Ви б порекомендували розвивати студентам уже зараз, щоб у майбутньому бути конкурентоспроможними на ринку?

1. Штучний інтелект. Цифрова грамотність сьогодні – це вже набагато ширше поняття. Воно охоплює і базове розуміння сучасних технологій, включаючи штучний інтелект. Штучний інтелект стрімко змінює юридичну практику: автоматизує рутинну роботу з документами, створює нові типи контенту, який потребує правового регулювання, і водночас ставить перед юристами нові виклики.

2. Англійська мова. Англійська мова є ключовою для сучасного юриста, оскільки більшість міжнародних угод, нормативних актів та юридичних документів написані саме цією мовою. Володіння англійською дозволяє не лише працювати з міжнародними клієнтами та партнерами, але й бути в курсі останніх тенденцій та змін в глобальному правовому середовищі, що є критичним для роботи в таких динамічних сферах, як інтелектуальна власність, IT або стартапи.

3. Включатися у профільні спільноти. Студентам варто активно включатися у професійні спільноти, наприклад, в міжнародні організації, які працюють у галузі інноваційних технологій та етики. Наприклад, разом з однодумцями ми створили Міжнародну асоціацію з питань штучного інтелекту та принципів роботи з ним ([International AI Ethics and Integrity Association, AIEI](#)). Асоціація сприятиме безпечному та ефективному впровадженню інноваційних технологій, а разом з колегами-юристами ми будемо активно працювати над поширенням та розробкою норм щодо етичного використання штучного інтелекту. Серед інших напрямків діяльності асоціації, важливе місце також займає освіта та комунікація – організовуємо воркшопи, публічні події, освітні програми для кращого розуміння теми штучного інтелекту на різних рівнях.

– Як розширювати свою професійну мережу контактів у сфері інтелектуальної власності? Які події, конференції чи асоціації можуть бути корисними для молодих юристів?

Професійна мережа – це не просто список контактів у телефоні чи на LinkedIn. Це живе середовище, де народжуються ідеї, проекти та можливості. Щоб розширити коло професійних зв'язків, варто звернути увагу на профільні спільноти, такі як UNBA NextGen – молодіжний комітет НААУ, створена спеціально для молодих адвокатів. Дає можливість брати участь у процесах адвокатського самоврядування, реалізовувати власні проекти, отримувати менторство від досвідчених колег та знаходити однодумців, European Young Bar Association (EYBA), AIPPI тощо. Участь у заходах, дискусіях, робочих групах і колабораціях з іншими фахівцями відкриває нові можливості для професійного та особистого розвитку. Завдяки спільному обміну досвідом, пошуку партнерів для проєктів і взаємній підтримці формується ґрунтовна база знань, а також середовище, де можна не лише вчитися, а й знаходити друзів і наставників. Ми самі відповідаємо за наше майбутнє, і адвокатське середовище – не виняток.

Андрій Губський

ІТ-консультант, Microsoft MVP у категорії Developer Technologies
заступник директора Конструкторського бюро інформаційних
систем Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

– Як інтелектуальна власність впливає на прибутковість компаній?

Для продуктових компаній правильно оформлені права на інтелектуальну власність можуть бути критичним фактором самого існування компанії. Для сервісних компаній важливо чітко налагодити процеси управління інтелектуальною власністю, адже вони часто використовують продукти та інструменти, що є інтелектуальною власністю інших осіб.

– Які юридичні та комерційні механізми допомагають заробляти на інтелектуальній власності у сфері програмного забезпечення (ліцензування, франчайзинг, угоди з корпоративними клієнтами тощо)?

Я б виділив наступні механізми монетизації:

- **Цифрова дистрибуція та revenue-sharing** – поширення програмних продуктів через спеціалізовані платформи із поділом прибутку між платформою та розробником. (AppStore, Google Play, Microsoft App Store).
- **Ліцензування** – передача прав на використання програмного забезпечення іншим компаніям чи користувачам за плату.
- **Франчайзинг** – продаж права використання бренду, технологій та бізнес-моделей іншим підприємцям на умовах франшизи.
- **Угоди з корпоративними клієнтами** – індивідуальні контракти на розробку, підтримку та подальше використання програмного забезпечення.
- **Software as a Service (SaaS)** – модель, при якій програмне забезпечення надається за підпискою.

Ці моделі монетизації сьогодні активно використовуються як великими транснаціональними корпораціями, так і малими компаніями та незалежними розробниками.

– Чи достатньо для юриста просто знати законодавство про авторське право, чи потрібно розбиратися у технічних аспектах розробки програмного забезпечення?

Юристу важливо не тільки знати місцеве законодавство, але й добре орієнтуватися в різних моделях ліцензування програмного забезпечення та розуміти технічні аспекти його розробки.

– Чи потрібні фахівці з інтелектуальної власності у компаніях, які працюють з open-source рішеннями? Які ризики несе відкритий код?

Так, безперечно. Поняття open-source охоплює широкий спектр форм поширення програмного забезпечення. Існує багато різних ліцензій, деякі з них накладають значні обмеження на розробників та власників інтелектуальних прав.

Наприклад, можемо розглянути кейс з ліцензією GNU GPL – це так звана «вірусна ліцензія». Вірусними ліцензії називають, оскільки вони накладають вимогу поширювати похідні продукти тільки під тією ж самою ліцензією. Іншими словами, якщо компанія використовує код, захищений GNU GPL, для створення свого продукту, то вона зобов'язана надавати доступ до вихідного коду цього продукту і поширювати його під тією ж ліцензією. Це означає, що програмне забезпечення не можна зробити закритим чи комерційним без публікації вихідного коду.

Ключові аспекти GNU GPL та подібних «вірусних» ліцензій:

- **Обов'язок відкриття коду.** Використовуючи навіть частину коду з GNU GPL, весь похідний продукт стає відкритим.
- **Збереження ліцензійних умов.** Неможливо змінити ліцензію похідного продукту на пропрієтарну або іншу закриту ліцензію.
- **Комерційне поширення можливе,** але за умови збереження відкритості та доступності вихідного коду.

Через це компаніям потрібно дуже уважно підходити до вибору ПЗ з GNU GPL і аналогічними ліцензіями (AGPL, LGPL, тощо), щоб уникнути ризиків втрати контролю над власною інтелектуальною власністю.

– Чи варто юристам та аналітикам з інтелектуальної власності навчатися основам програмування, DevOps або штучного інтелекту?

Необов'язково здобувати поглиблені навички, але важливо розуміти процеси та бути знайомими з відповідною термінологією. Дуже добре, якщо сама сфера інформаційних технологій цікава спеціалісті з інтелектуальної власності.

– Які знання та навички потрібні спеціалісту з інтелектуальної власності, щоб працювати в IT-компанії?

Спеціалісту з інтелектуальної власності важливо мати:

- глибоке розуміння законодавства про авторське право, патенти, торговельні марки;
- знання різних моделей ліцензування програмного забезпечення (MIT, GPL, etc.);
- досвід підготовки та реєстрації патентів;
- досвід складання NDA (угод про нерозголошення);
- знання питань захисту комерційної таємниці, конфіденційної інформації та політик безпеки даних;
- знання питань захисту інформації, вимоги КСЗІ, etc.;
- базові знання з кібербезпеки;
- розуміння міжнародних регуляцій (наприклад, GDPR).

– Як змінюється підхід до захисту технологій і які перспективи вони відкривають для управління інтелектуальною власністю?

З розвитком штучного інтелекту стає важче визначити автора і власника коду. Серед основних викликів я би відзначив:

- складність ідентифікації автора, коли частина коду створюється автоматично;
- законодавство багатьох країн ще не повністю адаптоване для регулювання використання штучного інтелекту та продуктів, створених із його застосуванням.

Вирішення цих питань може стати важливим кроком для спрощення регуляції у сфері захисту прав. З огляду на швидкість технологічних змін робити довгострокові прогнози складно, однак очевидно, що ми перебуваємо на етапі формування нових підходів до управління інтелектуальною власністю та інформацією.

Вячеслав Пряміцин

начальник юридичного відділу Київської школи економіки,
керівник громадської організації «Лабораторія юридичного
дизайну»

– Як інтелектуальна власність впливає на прибутковість компаній?

У сучасному правовому середовищі ключову роль відіграє поєднання глибоких юридичних знань із креативністю та аналітичним мисленням. Важливо вміти не лише оперувати правовими нормами, а й пояснювати їх зрозумілою мовою для клієнтів, бізнесу та партнерів. Саме тут на допомогу приходить юридичний дизайн – він дозволяє структурувати складну правову інформацію, зробити її візуально доступною та зрозумілою для всіх учасників процесу.

Юридичний дизайн допомагає уникнути юридичних помилок через неправильне трактування документів, покращує комунікацію між юристами та клієнтами і зрештою підвищує ефективність правових процесів.

– Чи є потреба у знанні цифрових інструментів для юристів у сфері інтелектуальної власності?

Однозначно так! Автоматизація юридичних процесів, використання аналітики та штучного інтелекту вже стали нормою у сфері права. Юристи, які володіють такими інструментами, отримують конкурентні переваги на ринку праці.

Наприклад, системи на базі штучного інтелекту допомагають аналізувати великі обсяги судових рішень, прогнозувати результати справ та створювати автоматизовані шаблони правових документів.

– Які ключові навички мають опановувати сучасні юристи у сфері інтелектуальної власності та як змінюється їхня роль в умовах цифровізації й автоматизації правових процесів?

По-перше, конкуренція з боку інших фахівців. Юристів багато, але справжніх експертів у сфері інтелектуальної власності – набагато менше. По-друге, це швидкі зміни у законодавстві та правових процедурах, пов'язані з цифровізацією. І по-третє – складність у побудові власного бренду та створенні кар'єрних можливостей.

Щоб подолати ці виклики, молодим фахівцям потрібно активно брати участь у професійних заходах, стажуваннях, міжнародних конкурсах. Важливо бути частиною професійної спільноти та налагоджувати зв'язки з потенційними роботодавцями ще під час навчання.

Сучасний юрист при цьому вже не є лише носієм знань про закони – він перетворюється на стратегічного партнера для бізнесу. Автоматизація дозволяє економити час на рутинних завданнях, але ключовою залишається здатність до аналітики, стратегічного мислення та креативного підходу у вирішенні правових проблем.

– Які можливості для розвитку та навчання Ви б порекомендували студентам та молодим фахівцям у сфері інтелектуальної власності?

Окрім класичної юридичної освіти, я б порадив приділяти увагу розвитку навичок роботи з цифровими інструментами, комунікаційним навичкам та основам юридичного дизайну. Це дасть змогу не лише ефективно працювати у правовому полі, але й пояснювати складні юридичні норми зрозумілою мовою.

– Чи може юрист без профільної спеціалізації в сфері інтелектуальної власності увійти в цю сферу?

Важливо почати з вивчення базових принципів інтелектуальної власності, опанувати аналітику, зрозуміти, як працює IP-захист у різних сферах – від стартапів до медіаіндустрії. Наприклад, наша «Школа юридичного дизайну» організована за підтримки IP Офісу, якраз дає можливість учасникам отримати комплексне розуміння сфери IP, поєднуючи аналітику та креативність.

– Яку головну пораду Ви б дали студентам, які хочуть побудувати кар'єру у сфері інтелектуальної власності?

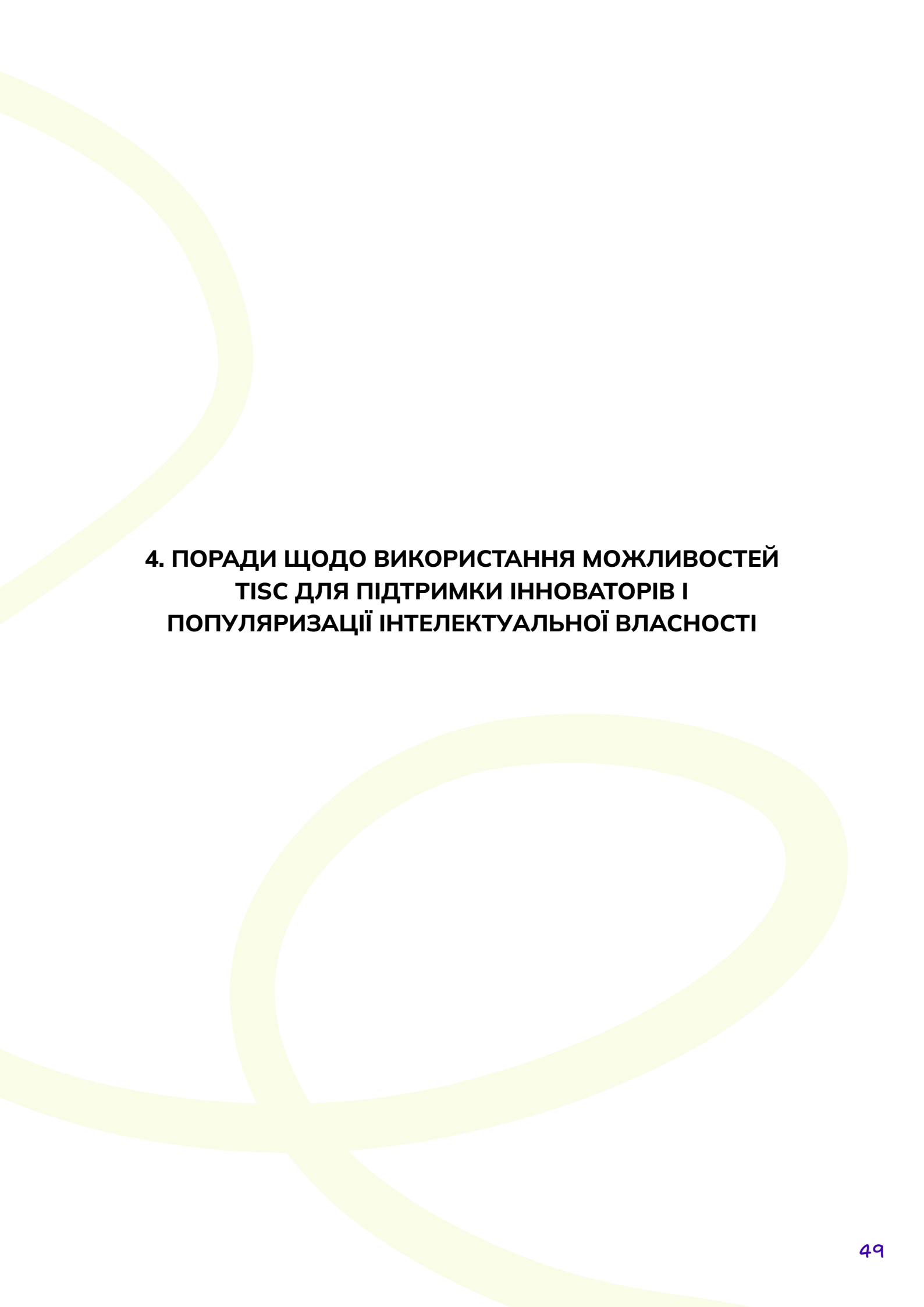

Вчитися постійно і бути відкритими до нових викликів. IP-сфера змінюється дуже швидко, тому важливо стежити за змінами у законодавстві, новими технологіями та тенденціями у бізнесі.

Також раджу будувати професійні зв'язки, не боятися брати участь у конкурсах та міжнародних заходах і, найголовніше, розвивати власний стиль роботи. У світі юридичних інновацій саме унікальний підхід до вирішення проблем стає ключовим фактором успіху.

Юридичний дизайн та інновації відкривають нові можливості для молодих фахівців. Поеднання аналітики, креативності та стратегічного мислення – це формула успішної кар'єри у сфері інтелектуальної власності.

4. ПОРАДИ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ TISC ДЛЯ ПІДТРИМКИ ІННОВАТОРІВ І ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Дмитро Захаров

доктор філософії, доцент

керівник центру TISC Державного університету «Житомирська політехніка», доцент кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку Державного університету «Житомирська політехніка»

– Чому розуміння основ інтелектуальної власності – це вже не «опція», а необхідність для будь-якої професії у XXI столітті?

У XXI столітті інтелектуальна власність стала ключовим активом у економіці знань. Розуміння її основ є необхідністю для захисту авторських прав, комерціалізації ідей, етичного використання чужих напрацювань і забезпечення конкурентоспроможності незалежно від професійної сфери.

– Які практичні помилки найчастіше роблять молоді винахідники чи креатори, коли не знайомі з основами інтелектуальної власності?

Незнання основ інтелектуальної власності часто призводить до поширених помилок серед молодих винахідників та креаторів: передчасного розкриття ідей до їх правової охорони, неналежного оформлення авторства, укладення договорів на не вигідних умовах, а також несвідомого порушення прав третіх осіб. Такі дії суттєво знижують потенціал комерціалізації результатів творчості та створюють ризики втрати виключних прав і майбутніх прибутків.

Незнання основ інтелектуальної власності часто призводить до поширених і доволі серйозних помилок серед молодих винахідників та креаторів. Серед них варто виділити передчасне розкриття ідей до моменту їх належної правової охорони, що фактично позбавляє можливості отримати патент чи інший правовий захист; неналежне оформлення авторства, яке може спричинити суперечки щодо належності прав; укладення договорів на не вигідних або обмежувальних умовах через відсутність розуміння юридичних наслідків; а також несвідоме порушення прав третіх осіб, що створює ризик судових спорів і фінансових втрат.

– Як можна «розбудити» інтерес до інтелектуальної власності у тих, хто думає, що це «щось складне й не для мене»?

Щоб зацікавити людей, які вважають інтелектуальну власність складною і недосяжною, доцільно використовувати приклади з реального життя, що демонструють, як ІР впливає на повсякденну діяльність – від авторських прав на музику до захисту стартап-ідей. Акцент на особистій вигоді, кар'єрних перспективах і можливості монетизації власних напрацювань допомагає зруйнувати стереотип про її недосяжність.

Формування інтересу також посилюється через інтерактивні освітні формати, кейс-стаді, участь у хакатонах або конкурсах, де ІР стає не теорією, а практичним інструментом успіху.

– Як TISC може допомогти інноватору, який має цікаву ідею, але не знає, з чого почати її захист чи комерціалізацію?

TISC надає доступ до патентних та непатентних баз даних, що дозволяє проводити попередній пошук новизни та оцінювати технологічний ландшафт. TISC сприяє комерціалізації інноваційних розробок через надання інформації щодо ліцензування, трансферу технологій та можливостей залучення інвестицій. Вони можуть слугувати платформою для нетворкінгу та зв'язку інноваторів з потенційними партнерами та інвесторами.

Євгенія Литвиненко

доктор філософії

керівник Центру підтримки технологій та інновацій Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету, PhD зі спеціальності 081 Право, асистент кафедри кримінально-правових дисциплін та судочинства Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету

– Чому розуміння основ інтелектуальної власності – це вже не «опція», а необхідність для будь-якої професії у XXI столітті?

У XXI столітті розуміння основ інтелектуальної власності стало необхідністю для будь-якої професії, оскільки сучасна економіка все більше базується на знаннях та інноваціях. Щодня ми створюємо, використовуємо та поширюємо об'єкти інтелектуальної власності – від написання текстів та фотографій у соціальних мережах до розробки програмного забезпечення чи впровадження бізнес-процесів. Базові знання про авторське право, патенти, торгові марки та комерційні таємниці допомагають не лише захистити власні творчі здобутки, але й уникнути порушень прав інших.

В умовах глобалізації та цифровізації питання ліцензування, використання контенту та розподілу прав стосуються кожного працівника, незалежно від галузі. Крім того, інтелектуальна власність часто становить найбільшу цінність сучасних компаній, тому здатність розпізнавати, оцінювати та примножувати ці нематеріальні активи стає ключовою конкурентною перевагою на ринку праці.

– Як можна «розбудити» інтерес до інтелектуальної власності у тих, хто думає, що це «щось складне й не для мене»?

Щоб «розбудити» інтерес до інтелектуальної власності серед скептиків, варто демонструвати її практичну цінність через близькі їм приклади. Покажіть, як щоденні продукти – від улюбленого напою до смартфона – існують завдяки захищеним винаходам. Розкажіть історії успіху звичайних людей, чиї ідеї принесли значні прибутки завдяки правильному захисту. Використовуйте прості, зрозумілі метафори замість юридичної термінології – порівняйте патент із «оформленням права власності на ідею». Залучайте людей через інтерактивні воркшопи, де вони самі визначатимуть об'єкти інтелектуальної власності у своїй роботі. Підкреслюйте фінансові переваги захисту своїх творчих доробків. Нарешті, демонструйте, як базові знання з інтелектуальної власності допомагають уникнути проблем, адже незнання закону не звільняє від відповідальності за можливі порушення чужих прав.

– Які практичні помилки найчастіше роблять молоді винахідники чи креатори, коли не знайомі з основами інтелектуальної власності?

Молоді винахідники та креатори без знань про інтелектуальну власність найчастіше допускають такі практичні помилки:

- Передчасне публічне розкриття ідеї (в соцмережах, на конференціях чи перед інвесторами) без попереднього захисту, що унеможливорює отримання патенту.
- Нехтування документуванням творчого процесу та фіксацією дат створення своїх розробок, що ускладнює доведення авторства.
- Використання чужих об'єктів інтелектуальної власності (зображень, музики, коду, дизайнів) без ліцензій, вважаючи, що некомерційне використання або просте зазначення автора звільняє від відповідальності.
- Підписання невігідних договорів з партнерами/роботодавцями, де необачно передаються всі права на створені об'єкти без належної компенсації.
- Ігнорування захисту назв, логотипів і брендів на початкових етапах, що призводить до їх копіювання конкурентами після досягнення успіху.
- Неправильний вибір форми захисту (намагання запатентувати те, що краще захищати авторським правом, або навпаки).
- Недооцінка географічного аспекту захисту прав, коли забувають зареєструвати інтелектуальну власність на ключових ринках збуту.
- Самостійне складання патентних заявок без консультації фахівців, що призводить до неналежного опису винаходу та вузького патентного захисту.

– Як TISC може допомогти інноватору, який має цікаву ідею, але не знає, з чого почати її захист чи комерціалізацію?

TISC стане надійним помічником для інноватора з перспективною ідеєю, пропонуючи комплексний супровід на всіх етапах розвитку інновації. Центр надає безкоштовні первинні консультації для оцінки потенціалу ідеї, забезпечує доступ до патентних баз даних для перевірки її оригінальності, допомагає з юридичним захистом інтелектуальної власності (оформлення патентів, торгових марок чи промислових зразків), консультує щодо стратегій комерціалізації та бізнес-моделювання, а також відкриває доступ до мережі експертів, інвесторів та корисних освітніх ресурсів. Для старту достатньо записатися на консультацію, де фахівці TISC розроблять індивідуальний план дій для вашої інновації.

Наталія Максютa

доктор філософії

начальник відділу аналізу інноваційної діяльності та інтелектуальної власності Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

– Чи залучаєте Ви випускників або стажерів до подальших проєктів або роботи на базі вашого TISC?

Окрім регіонального TISC на базі Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», діють стартап-школа та бізнес-інкубатор. Ці структури є майданчиками для підготовки та реалізації інноваційних проєктів, що виконуються студентами, аспірантами та науково-педагогічними працівниками університету.

Стартап-школа надає можливості для навчання та розвитку бізнес-навичок. Тут студенти можуть отримати практичні знання з питань формування бізнес-ідей, маркетингу, фінансового планування та управління проєктами. Учасники стартап-школи працюють у групах над розробкою власних проєктів під керівництвом досвідчених менторів, які мають значний досвід у підприємницькій діяльності.

Бізнес-інкубатор, у свою чергу, забезпечує підтримку на етапі впровадження інноваційних ідей у життя. Тут команди мають доступ до ресурсів університету, таких як лабораторії, конференц-зали, обладнання та програмне забезпечення. Бізнес-інкубатор також допомагає у встановленні контактів з потенційними інвесторами, партнерами та клієнтами.

До впровадження інноваційних проєктів залучаються зовнішні спеціалісти, які мають необхідні знання та досвід у відповідних галузях. Крім того, до реалізації науково-технічної діяльності університету активно залучаються зацікавлені сторони – представники бізнесу, організації та установи, які мають на меті сприяння розвитку інноваційної діяльності.

Таким чином, університет створює сприятливі умови для розвитку студентських ініціатив та забезпечує повний цикл підтримки інноваторів – від генерації ідеї до її комерціалізації. Це сприяє розвитку креативного мислення, підприємницьких навичок та впровадженню новітніх технологій у різні сфери діяльності.

– Чому розуміння основ інтелектуальної власності – це вже не «опція», а необхідність для будь-якої професії у XXI столітті?

У XXI столітті розуміння основ інтелектуальної власності є необхідністю для будь-якої професії з кількох причин:

- **конкурентоспроможність.** Знання про захист і використання результатів наукової діяльності допомагає професіоналам створювати унікальні продукти та послуги, що відрізняють їх від конкурентів.
- **Правова безпека.** Розуміння основ інтелектуальної власності дозволяє уникати порушень прав інших осіб і захищати власні права. Це важливо для уникнення юридичних конфліктів
- **Інноваційний розвиток.** Знання про інтелектуальну власність стимулює творчий підхід до інновації, оскільки професіонали знають, як ефективно захистити свої ідеї та отримати з них вигоду.
- **Цифрова епоха.** У сучасному світі, де інформація та технології швидко розвиваються, розуміння інтелектуальної власності допомагає професіоналам ефективно працювати у цифровому середовищі, захищаючи свої авторські права та патенти.

– Які практичні помилки найчастіше роблять молоді винахідники чи креатори, коли не знайомі з основами інтелектуальної власності?

Найчастіше молоді винахідники чи креатори, не знайомі з основами інтелектуальної власності, роблять такі практичні помилки:

- **Неправильне цитування та бібліографія:** В академічних роботах і наукових публікаціях часто зустрічаються випадки порушення академічної доброчесності через неправильне цитування або неправильне оформлення бібліографії.
- **Відсутність консультацій з фахівцями:** Часто молоді інноватори не звертаються по консультацію до юристів або спеціалістів з інтелектуальної власності на початкових етапах роботи, що може призвести до порушення прав інших осіб чи невірного захисту власних розробок.
- **Недооцінка значення комерціалізації:** Багато молодих винахідників не приділяють належної уваги процесу комерціалізації своїх розробок, що може обмежувати їхні можливості виходу на ринок і отримання прибутку від своїх ідей.
- **Ігнорування захисту інтелектуальної власності:** Часто молоді креатори недостатньо захищають інноваційну інформацію про свої розробки, що може призвести до витоку цієї інформації і втрати конкурентних переваг.

Щоб уникнути цих помилок, університет періодично проводить семінари та тренінги з академічної доброчесності та основ інтелектуальної власності, які охоплюють як освітню, так і наукову діяльність. Цей підхід дозволяє молодим інноваторам озброїтися необхідними знаннями для захисту та просування своїх ідей у сучасному світі.

– Як можна «розбудити» інтерес до інтелектуальної власності у тих, хто думає, що це «щось складне й не для мене»?

Найбільш значимим та впливовим мотиватором у цьому питанні є надання прикладів справжніх практичних кейсів з їх поетапним розбором на помилки та можливості їх усунення. Наприклад, можна розглянути випадки успішних стартапів, які завдяки дотриманню основ інтелектуальної власності змогли захистити свої ідеї та досягти значних успіхів на ринку.

Також варто включати приклади негативних наслідків, які виникають через ігнорування цих основ, як-от втрати комерційного потенціалу, правові проблеми або витік конфіденційної інформації.

Найкраще, коли такі приклади надають представники бізнесу, що безпосередньо зацікавлені в інноваціях. Вони можуть ділитися своїм власним досвідом, розповідати про реальні виклики та досягнення, що робить інформацію більш наочною та переконливою.

– Як TISC може допомогти інноватору, який має цікаву ідею, але не знає, з чого почати її захист чи комерціалізацію?

TISC може надати інноваторам всебічну підтримку, починаючи з ідеї та закінчуючи комерціалізацією.

Першим кроком для інноватора є отримання консультацій щодо захисту інтелектуальної власності. Експерти TISC допоможуть розібратися в тонкощах патентування, авторського права та інших аспектів, що стосуються захисту інновацій.

TISC сприяє інноваторам у встановленні зв'язків із потенційними інвесторами та партнерами. Організуються заходи, на яких можна представити свої ідеї та знайти тих, хто готовий підтримати проекти фінансово або ресурсами.

TISC забезпечує інноваторам доступ до необхідних ресурсів, таких як лабораторії, обладнання та програмне забезпечення. Це дозволяє проводити дослідження, розробку та тестування нових продуктів у найкращих умовах.

TISC організовує навчання та семінари з питань інтелектуальної власності, інноваційного менеджменту та комерціалізації. Це дозволяє інноваторам отримувати актуальні знання та навички для успішного просування своїх розробок.

Завдяки всебічній підтримці від TISC, інноватори отримують можливість ефективно захистити свої розробки та сприяти реалізації на інноваційному ринку.

Любов Федорусь

директор бізнес-інноваційного центру Луцького національного технічного університету

– Чому розуміння основ інтелектуальної власності – це вже не «опція», а необхідність для будь-якої професії у XXI столітті?

У XXI столітті володіння знаннями про інтелектуальну власність – це інструмент виживання і зростання в інформаційно насиченому, цифровому і конкурентному світі. Все більше світова економіка ґрунтується на творчості, знаннях, цифровізації та інноваціях, а не на фізичних ресурсах.

Тому сьогодні дуже важливо розуміти основи інтелектуальної власності та правила захисту об'єктів інтелектуальної власності, адже існують великі ризики втратити як ресурси так і право власності на власну розробку, не отримати справедливую винагороду за творчість або стати жертвою недобросовісної конкуренції.

Також з точки зору професійної етики у науці, журналістиці, мистецтві, музиці, IT – використовувати чужі ідеї без належного посилання означає порушувати базові принципи доброчесності.

– Які практичні помилки найчастіше роблять молоді винахідники чи креатори, коли не знайомі з основами інтелектуальної власності?

Так, молоді винахідники, які звертаються до нас, часто припускаються типових помилок та не завжди повністю володіють базовими знаннями інтелектуальної власності, а також трапляються помилки в матеріалах заявок. Не всі молоді винахідники орієнтуються в базах даних з інтелектуальної власності при проведенні патентного пошуку. Не включають інтелектуальну власність у бізнес-стратегію проєктів при презентаціях для інвесторів.

У результаті ці проєкти здаються менш цінними, ніж вони є насправді. Був випадок, коли винахідник розповсюдив інформацію про свою ідею до подання заявки та втратив пріоритет і права власності.

– Як можна «розбудити» інтерес до інтелектуальної власності у тих, хто думає, що це «щось складне й не для мене»?

На жаль, ще дуже багато людей вважає, що інтелектуальна власність – складно, нудно і далеко від реальності...

Як «розбудити» інтерес до інтелектуальної власності? Шукати ефективні підходи, які дійсно працюють, постійно наводити приклади, прив'язувати до реального життя. У бізнесі це логотипи, бренди, назви, продукти, у сфері ІТ – програми, коди тощо. Використовувати відео, інфографіку, меми, де пояснювати ІР-ситуації доступно та, навіть, з гумором. Показувати, що можна здобути і що можна втратити, як не повинно бути, проводити тренінги, на які запрошувати людей, бізнесменів та винахідників з реальними історіями успіху.

– Як TISC може допомогти інноватору, який має цікаву ідею, але не знає, з чого почати її захист чи комерціалізацію?

Центр підтримки технологій та інновацій (TISC – Technology and Innovation Support Center) Луцького національного технічного університету (ЛНТУ) зацікавлений у розвитку науковців і молоді, орієнтований на підтримку інноваторів та завжди йде їм назустріч: надає консультації та допомагає практично. Провідний фахівець центру допомагає зрозуміти, чи варто патентувати, чи, можливо, необхідно ще доопрацювати ідею, провести попередній патентний пошук, сформувати стратегію охорони інтелектуальної власності – ці кроки дозволяють уникнути дублювання вже відомих рішень; радить щодо новизни та винахідницького рівня, пояснює, який тип захисту є найкращим саме для конкретного випадку, надає методичну допомогу у підготовці патентних заявок.

Також TISC для підвищення обізнаності працівників ЛНТУ у сфері інтелектуальної власності періодично організовує тренінги, семінари та практичні заняття із захисту й монетизації інтелектуального продукту.

Оскільки TISC працює в рамках Всесвітньої організації інтелектуальної власності (WIPO), ця співпраця відчиняє двері до міжнародного ринку знань і захисту. Тому університет має безкоштовний доступ до бази даних патентів TotalPatent та PatBase.

Тож щиро запрошуємо інноваторів до співпраці, щоб перетворити ідею на захищений актив із ринковою цінністю.

Валерія Філінович

доктор юридичних наук, доцент

директор Центру підтримки технологій та інновацій
Державного університету «Київський авіаційний інститут»

– Чи залучаєте Ви випускників або стажерів до подальших проєктів або роботи на базі вашого TISC?

Так, ми активно залучаємо випускників і студентів, особливо тих, хто проявив ініціативність та інтерес до сфери інтелектуальної власності. Для нас важливо не лише дати знання, а й створити середовище, де ці знання можна застосувати. Ті, хто проходить стажування у нашому TISC і виявляє справжній інтерес до його роботи, долучаються до інформаційних кампаній, супроводу заявок, а нерідко й до комунікації з винахідниками та авторами.

Це взаємовигідно: вони отримують практичний досвід, а ми – шанс виростити фахівців, які мислять інноваційно й уже мають сформоване розуміння цінності інтелектуального продукту. Класична «win-win» ситуація.

– Чому розуміння основ інтелектуальної власності – це вже не «опція», а необхідність для будь-якої професії у XXI столітті?

Бо ми живемо у світі, де ідеї, контент, розробки й дані – це нова валюта. Сьогодні будь-який спеціаліст: від інженера до дизайнера, від науковця до маркетолога – працює з результатами інтелектуальної діяльності. І якщо ти не розумієш, як їх захищати чи використовувати, – ти програєш.

Інтелектуальна власність сьогодні – це не лише про юриспруденцію, це про виживання й конкурентоспроможність у будь-якій галузі. Не знати про інтелектуальну власність – означає грати без правил.

– Які практичні помилки найчастіше роблять молоді винахідники чи креатори, коли не знайомі з основами інтелектуальної власності?

Стандартна ситуація: опублікували чи презентували ідею до подачі заявки – втратили новизну. Увійшли в стартап без договорів – втратили права. Використали чужі матеріали без дозволу – отримали скаргу або «бан».

А головне – креатори часто недооцінюють цінність власної розробки. Думають, що «це ж просто ідея», хоча насправді це вже актив із потенційною ринковою вартістю. Ще одна типова помилка – плутанина між авторським правом і патентуванням. Результат – неправильно обрана стратегія захисту. Але всі ці ризики можна зменшити завдяки обізнаності та правильним крокам у сфері інтелектуальної власності.

– Як можна «розбудити» інтерес до інтелектуальної власності у тих, хто думає, що це «щось складне й не для мене»?

Показати реальні кейси «викрадення» контенту чи крутої розробки (наприклад, що актуально нині, військової технології), а також замість нудних лекцій впроваджувати знання через ігри, симуляції, лігал-хакатони.

– Як TISC може допомогти інноватору, який має цікаву ідею, але не знає, з чого почати її захист чи комерціалізацію?

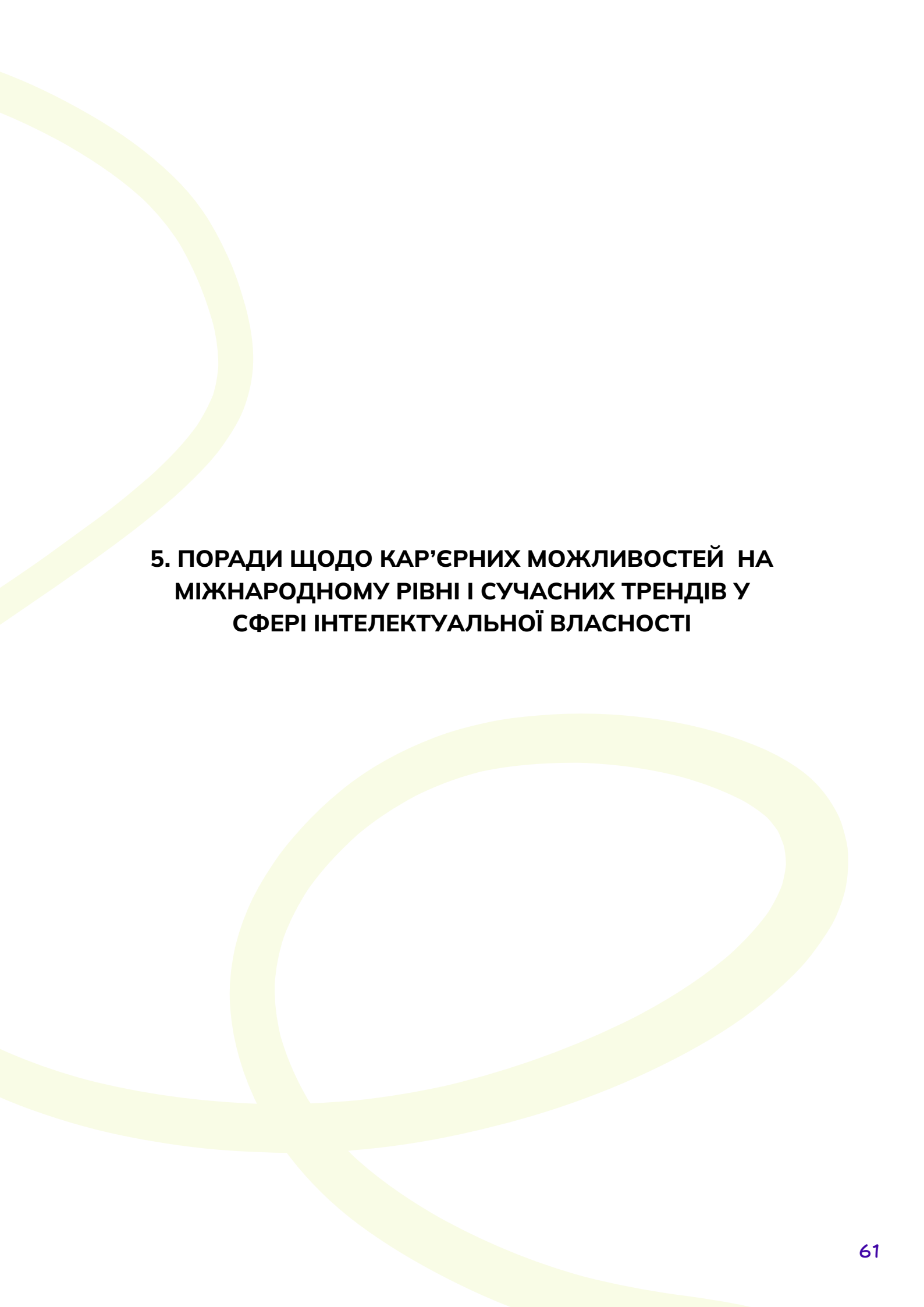

Ми для інноватора – це початок шляху, перший крок. Коли до нас приходить креатор, ми насамперед розмовляємо з ним: слухаємо ідею, допомагаємо визначити, чи вона підлягає правовій охороні, і пояснюємо можливі шляхи розвитку.

Далі йде аналіз патентного середовища – важливо зрозуміти, чи ідея справді нова. Якщо все добре, допомагаємо сформулювати стратегію захисту (патентування, авторське право тощо) і даємо рекомендації щодо подальших дій, іноді навіть стосовно комерціалізації.

Ми – провідник, а не бюрократичний фільтр. І, мабуть, найголовніше, що отримує інноватор у цьому процесі, – це відчуття, що він не сам.

The page features decorative light green abstract lines. One line starts from the top left and curves downwards. Another line forms a large loop in the lower half of the page. A third line enters from the bottom left and curves upwards, crossing the other lines.

5. ПОРАДИ ЩОДО КАР'ЄРНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ І СУЧАСНИХ ТРЕНДІВ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Марія Бичковська

координаторка проєктів Академії Всесвітньої організації інтелектуальної власності

– Як почати кар'єру в міжнародних та регіональних організаціях (WIPO, ЕРО тощо), компаніях та корпораціях у зарубіжних країнах?

На мою думку, головне у старті кар'єри – це плідна, цілеспрямована робота і постійне вдосконалення себе як спеціаліста. Перш за все, дуже важливо стати справжнім професіоналом у своїй сфері: розбиратися у процесах, знати актуальні практики, розуміти потреби організацій та бізнесів. Це основа, без якої неможливо запропонувати цінність на міжнародному рівні.

Паралельно потрібно активно відстежувати вакансії та відкриті позиції у міжнародних і регіональних організаціях, підписуватися на їхні новини, брати участь у заходах – конференціях, вебінарах, тренінгах. Це допомагає зрозуміти політику організації, пріоритетні напрями її роботи, ключові проєкти, а також дає можливість почати будувати мережу професійних контактів.

Ще одна важлива річ – навчитися розуміти, що саме організації шукають у кандидатах, і відповідно підкреслювати свої компетенції. Іноді це навіть не формальні вимоги вакансії, а здатність запропонувати рішення або підходи, які відповідають їхнім цілям. Тобто успіх у міжнародній кар'єрі – це поєднання професіоналізму, уважності до потреб організації та активної участі у професійному середовищі.

– Як залишатися в курсі нових трендів і змін в галузі інтелектуальної власності?

Я сама постійно ставлю собі це питання! Сфера інтелектуальної власності настільки динамічна, що щодня з'являються десятки нових статей, кейсів і публікацій. Охопити все одразу просто неможливо, і, чесно кажучи, іноді це навіть трохи лякає. Але я зрозуміла для себе одне: якщо ви щось пропустили – це абсолютно нормально. Головне – знайти свою нішу або напрям і відстежувати ключові тенденції саме там, час від часу переглядаючи інші новини.

Особисто я люблю перевіряти новини і матеріали на різноманітних сайтах з інтелектуальної власності, особливо на BOIB – там є і статті, і хендбуки для різних секторів і бізнесів ([*WIPO Publications*](#)), а також більш загальних як [*Lexology*](#), і різних блогах по ІВ як, наприклад, [*IPWatchdog*](#), [*The IPKat*](#), [*Kluwer Copyright Blog*](#), [*Techno Llama*](#). Якщо ж хочете стильного контенту з інтелектуальної власності, рекомендую [*The Fashion Law*](#). До речі, саме через цю сферу я колись «закохалася» в ІР і зрозуміла, наскільки цікаво працювати з інтелектуальною власністю.

Така комбінація джерел дозволяє залишатися в темі, швидко знаходити корисну інформацію і не загубитися у потоці новин. Також корисно читати онлайн-публікації провідних фахівців, підписуватися на них у LinkedIn – вони часто діляться цікавими кейсами та новими напрацюваннями колег. І, звісно, рекомендую брати участь у літніх школах, тренінгах і вебінарах BOIB та інших організацій – це не лише нові знання, а й можливість познайомитися з колегами та обмінятися досвідом.

В Україні дуже корисною платформою є IP Academy, створена за підтримки Академії BOIB. Зручний сайт, активні сторінки у Facebook та LinkedIn, де регулярно публікують актуальну інформацію, новини, кейси та матеріали з інтелектуальної власності. Це чудовий ресурс, щоб стежити за оновленнями у сфері, знаходити корисні хендбуки та підказки для практичної роботи.

Для мене ключ – не втрачати цікавість, зберігати фокус на своїй сфері й водночас залишатися відкритою до всього нового. Це справді допомагає залишатися в курсі та розвиватися професійно, навіть якщо темп змін шалений.

Анастасія Кириленко

PhD, науковий співробітник Universidade Catolica Portuguesa, експерт проєкту TIPSTER, дописувачка в The IPKat

– Які можливості для стажування відкривають IP-офіси, компанії та корпорації за кордоном?

Хоча ця відповідь і може здатися банальною, стажування за кордоном (навіть якщо йдеться про досить популярний зараз формат онлайн-стажування) насамперед дозволяє кандидату отримати професійний досвід, який він не знайде в Україні. Йдеться як про іншу правову систему, так і про іншу професійну етику, коло та мову спілкування. Під час подальшого працевлаштування такий досвід вирізняє кандидата серед інших його колег, які навчалися в тому ж ВНЗ за тією ж програмою.

Наразі більшість компаній та міжнародних організацій оголошують про відповідні програми стажувань у професійній мережі LinkedIn. Окремі вузькоспеціалізовані ресурси, такі як блог The IPKat, також публікують регулярні огляди відкритих вакансій, у тому числі стажувань.

Водночас під час пошуку підходящого стажування незайвим буде звернутися і до колег з України, які вже проходили цей шлях (навіть якщо ви не знайомі особисто): вони з радістю зорієнтують щодо наявних можливостей, професійним оком проглянуть ваше резюме та супровідний лист.

– Як почати кар'єру в міжнародних та регіональних організаціях (WIPO, EPO тощо), компаніях та корпораціях у зарубіжних країнах?

Оплачувані стажування в міжнародних та регіональних організаціях є найкращим способом для початку міжнародної кар'єри, адже вони дозволяють отримати не тільки професійний досвід, який є привабливим як для державного, так і для приватного секторів, а й сприяють появі необхідних професійних контактів.

BOIB та Офіс ЄС з інтелектуальної власності мають спеціальні програми стажувань, відкриті для українців, такі як WIPO Young Experts Program та Pan-European Seal Programme. Окрім власне стажування, ці програми також передбачають допомогу в подальшому працевлаштуванні.

– Як залишатися в курсі нових трендів і змін в галузі інтелектуальної власності?

Залишатися в курсі нових трендів і змін в галузі інтелектуальної власності ніколи не було так легко: одним із позитивних впливів пандемії коронавірусу є перехід значної кількості спеціалізованих заходів до гібридного чи онлайн-форматів. Тематичний огляд майбутніх заходів на сторінках [The IPKat](#) допоможе не пропустити захід, який цікавить саме вас.

Також порадила б звернути увагу на онлайн-курси, підготовлені Академією Офісу ЄС з інтелектуальної власності. Йдеться не просто про окремі відео, адже Офіс ЄС розробив спеціальні навчальні плани, які дозволять повноцінно вивчити обрану тематику і використовуються в тому числі для підготовки нових співробітників Офісу.

Наведені матеріали можна доповнити спеціалізованими блогами, де у режимі реального часу обговорюються останні законодавчі зміни чи релевантні судові рішення.

Марія Ортинська

адвокат України, адвокат штату Нью-Йорк,
патентна повірена України

– Які можливості для стажування відкривають ІР-офіси, компанії та корпорації за кордоном?

Як правило, юридичні компанії зацікавлені у стажуванні студентів і будують відповідні бізнес-процеси, спрямовані на залучення молоді. Вони співпрацюють зі школами права, поширюють інформацію про стажування, беруть участь у ярмарках кар'єри та інших заходах. Часто пропонується літнє стажування. Якщо і юридична компанія, і студент задоволені співпрацею, вони можуть домовитися про наступне стажування на літо. І після завершення навчання та складання адвокатського іспиту стажеру може бути запропонована робота.

Слід зазначити, що конкуренція за стажування досить висока. Якщо студент хоче отримати таку можливість, він має працювати над своїми оцінками та розвитком професійних знань. Попередня освіта за технічною спеціальністю або знання іноземних мов може стати суттєвою перевагою.

Перш ніж готувати резюме, я б порадила студентам:

- Підготувати профіль у LinkedIn і постійно його оновлювати (новими статтями, студентськими досягненнями).
- Дослідити ринок юридичних компаній, що пропонують стажування. Які напрямки вони розвивають? Чи мають індустріальний фокус? Наприклад, у Нью-Йорку є компанії, які спеціалізуються лише на театральній сфері. У такому разі розуміння питань, які виникають у цій галузі, може допомогти студенту отримати стажування.
- Працювати над студентським нетворком – відвідувати всі можливі шкільні заходи.
- Брати участь у конференціях та іншій діяльності міжнародних і національних асоціацій, зокрема INTA, ABA, NYIPLA тощо. Більшість таких організацій надають студентам пільгові умови участі.

– Як залишатися в курсі нових трендів і змін в галузі інтелектуальної власності?

Коли я розпочала власну юридичну практику в Нью-Йорку, намагалась читати всі новини та відвідувати всі доступні заходи – як офлайн, так і онлайн. Проте вже через місяць зрозуміла: такий підхід не залишає часу ні на що інше. Тому я вибудувала власну систему отримання нової інформації:

- Чіткий фокус. Для мене – це лише торговельні марки, авторське право та контракти у сфері інтелектуальної власності.
- Потужна база. Ще навчаючись у США, я створила конспекти з важливих дисциплін. Наприклад, конспект з торговельних марок складається з 90-100 сторінок із хештегами, розділами, посиланнями на прецеденти. Розпочавши практику, я також створила окремий конспект щодо USPTO: важливі форми, збори, рішення апеляційної палати, запитання клієнтів тощо. Ці конспекти я постійно оновлюю.

Після того, як з'явився фокус і потужна база, я обрала такі інструменти:

- CLE (курси підвищення кваліфікації) з інтелектуальної власності відповідно до моїх напрямків. Наприклад, курс щодо різниці між федеральним і штатним правом у сфері торговельних марок і авторського права. Якщо можливо, обираю онлайн-формат – лекцію можна зупинити й дописати важливе в конспект.
- Офлайн-заходи місцевих асоціацій адвокатів. Тут можна обговорити практику: як колеги обслуговують конкретні індустрії або як оцінюють вплив того чи іншого прецеденту.
- LinkedIn. Гарне джерело інформації про інтелектуальну власність із різних країн.
- Книги. Читаю *McCarthy on Trademarks and Unfair Competition* – її можна назвати енциклопедією адвоката у сфері торговельних марок. Книга постійно оновлюється, але дуже дорога (на Amazon коштує понад \$9000). Деякі організації пропонують підписку, але й вона недешева. Я обрала інший варіант – щотижня відвідую бібліотеку й читаю там безкоштовно.

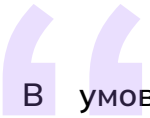
– Як почати кар'єру в міжнародних та регіональних організаціях (WIPO, EPO тощо), компаніях та корпораціях у зарубіжних країнах?

Передусім, варто зрозуміти потреби таких організацій. Для українського студента або фахівця перевагами можуть бути:

- знання мов;
- знання міжнародного законодавства (зокрема міжнародних угод);
- розуміння актуальних проблем у сфері ІВ та роботи міжнародних організацій над їх вирішенням.

Цікаво, що деякі міжнародні організації не вимагають обов'язкової юридичної освіти. Я знаю маркетологів і лінгвістів, які, не маючи юридичної освіти, успішно працюють у таких установах – і вже в процесі отримують необхідні знання у галузі інтелектуальної власності.

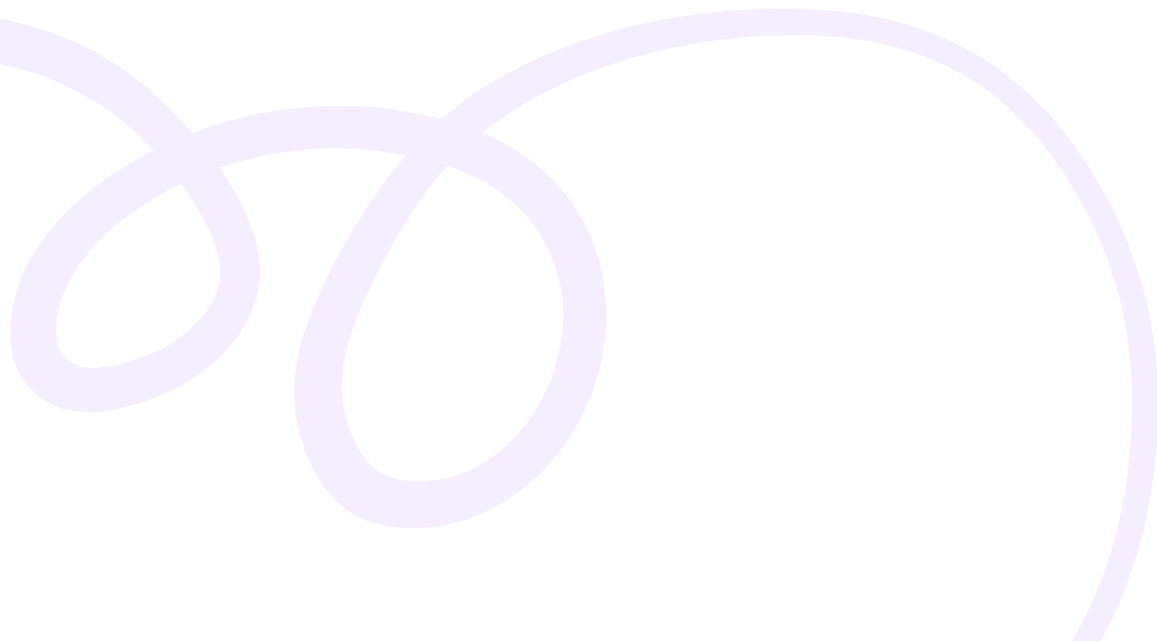
Післямова

В умовах сучасних реалій сфера інтелектуальної власності динамічно розвивається та потребує фахівців, які не лише володіють теоретичними знаннями, а й здатні ефективно застосовувати їх на практиці.

Це видання яскраво демонструє, що професіонали у сфері інтелектуальної власності є затребуваними не лише у державному секторі, а й у бізнес-середовищі, освітніх і наукових установах, міжнародних організаціях тощо. Фахівці в сфері інтелектуальної власності необхідні там, де створюються нові об'єкти інтелектуальної власності, які потребують в подальшому правової охорони та комерціалізації.

Сподіваємось, що це видання стане для читачів не лише інформаційним орієнтиром, а й джерелом професійної мотивації, практичних порад і натхнення, а також поштовхом до кар'єрних звершень у сфері інтелектуальної власності.

Інформація про видання

Про що: про кар'єрні можливості у сфері інтелектуальної власності, зокрема в державних установах, наукових організаціях, юридичних компаніях, бізнес-секторі та міжнародних організаціях.

Для кого: для фахівців у сфері інтелектуальної власності, дослідників, студентів, а також усіх, хто зацікавлений у кар'єрному зростанні в сфері інтелектуальної власності.

Видання розроблено та представлено з інформаційною метою. У виданні зібрані інтерв'ю з фахівцями у сфері інтелектуальної власності, зокрема представниками державного сектору, міжнародних організацій, наукових установ та практиками, які поділилися власним досвідом, професійним шляхом і порадами для молодих спеціалістів.

Навчання впродовж життя: можливості безперервної освіти у сфері інтелектуальної власності: інформаційно-довідкове видання / Частина 5. Поради від представників сфери студентам і майбутнім професіоналам/ Упорядники Кулініч О., Стожук О., художнє оформлення Шистя П., Третьякова Г. К. : UKPHOIBI, 2025. 70 арк.

© UKPHOIBI, 2025.

 Attribution 4.0 International (CC-BY-4.0)

Ліцензія не поширюється на контент у цьому виданні, що не належить UKPHOIBI.

Візуальні елементи: Canva Pro.

Фотографії, представлені у виданні, належать особам, що на них зображені та включені у видання за їх дозволом.

Матеріали, які публікуються у виданні, відображають лише точку зору автора та можуть не співпадати з позицією UKPHOIBI. Згадування окремих курсів, онлайн платформ, магістерських програм, закладів вищої освіти або суб'єктів освітньої діяльності у цьому виданні не є вираженням підтримки чи рекомендацією з боку UKPHOIBI. UKPHOIBI не надає перевагу жодному з них перед іншими подібними, які не названі у виданні.